નમો તસ્સ ભગવતો અરહતો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ

અઙ્ગુત્તરનિકાયો

એકકનિપાતપાળિ

૧. રૂપાદિવગ્ગો

૧. એવં મે સુતં – એકં સમયં ભગવા સાવત્થિયં વિહરતિ જેતવને અનાથપિણ્ડિકસ્સ આરામે. તત્ર ખો ભગવા ભિક્ખૂ આમન્તેસિ – ‘‘ભિક્ખવો’’તિ. ‘‘ભદન્તે’’તિ તે ભિક્ખૂ ભગવતો પચ્ચસ્સોસું. ભગવા એતદવોચ –

‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકરૂપમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ઇત્થિરૂપં. ઇત્થિરૂપં, ભિક્ખવે, પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. પઠમં.

૨. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકસદ્દમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ઇત્થિસદ્દો. ઇત્થિસદ્દો, ભિક્ખવે, પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. દુતિયં.

૩. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકગન્ધમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ઇત્થિગન્ધો. ઇત્થિગન્ધો, ભિક્ખવે, પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. તતિયં.

૪. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકરસમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ઇત્થિરસો. ઇત્થિરસો, ભિક્ખવે, પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. ચતુત્થં.

૫. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકફોટ્ઠબ્બમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ઇત્થિફોટ્ઠબ્બો. ઇત્થિફોટ્ઠબ્બો, ભિક્ખવે, પુરિસસ્સ ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. પઞ્ચમં.

૬. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકરૂપમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પુરિસરૂપં. પુરિસરૂપં, ભિક્ખવે, ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. છટ્ઠં.

૭. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકસદ્દમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પુરિસસદ્દો. પુરિસસદ્દો, ભિક્ખવે, ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. સત્તમં.

૮. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકગન્ધમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પુરિસગન્ધો. પુરિસગન્ધો, ભિક્ખવે, ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. અટ્ઠમં.

૯. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકરસમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પુરિસરસો. પુરિસરસો, ભિક્ખવે, ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. નવમં.

૧૦. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકરૂપમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પુરિસફોટ્ઠબ્બો. પુરિસફોટ્ઠબ્બો, ભિક્ખવે, ઇત્થિયા ચિત્તં પરિયાદાય તિટ્ઠતી’’તિ. દસમં.

રૂપાદિવગ્ગો પઠમો.

૨. નીવરણપ્પહાનવગ્ગો

૧૧. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્નો વા કામચ્છન્દો ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નો વા કામચ્છન્દો ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, સુભનિમિત્તં. સુભનિમિત્તં, ભિક્ખવે, અયોનિસો મનસિ કરોતો અનુપ્પન્નો ચેવ કામચ્છન્દો ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નો ચ કામચ્છન્દો ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતી’’તિ. પઠમં.

૧૨. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્નો વા બ્યાપાદો ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નો વા બ્યાપાદો ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પટિઘનિમિત્તં. પટિઘનિમિત્તં, ભિક્ખવે, અયોનિસો મનસિ કરોતો અનુપ્પન્નો ચેવ બ્યાપાદો ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નો ચ બ્યાપાદો ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતી’’તિ. દુતિયં.

૧૩. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્નં વા થિનમિદ્ધં [થીનમિદ્ધં (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)] ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નં વા થિનમિદ્ધં ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અરતિ તન્દી [તન્દિ (ક॰)] વિજમ્ભિતા [વિજમ્ભિકા (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)] ભત્તસમ્મદો ચેતસો ચ લીનત્તં. લીનચિત્તસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્નઞ્ચેવ થિનમિદ્ધં ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નઞ્ચ થિનમિદ્ધં ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતી’’તિ. તતિયં.

૧૪. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્નં વા ઉદ્ધચ્ચકુક્કુચ્ચં ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નં વા ઉદ્ધચ્ચકુક્કુચ્ચં ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચેતસો અવૂપસમો. અવૂપસન્તચિત્તસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્નઞ્ચેવ ઉદ્ધચ્ચકુક્કુચ્ચં ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નઞ્ચ ઉદ્ધચ્ચકુક્કુચ્ચં ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતી’’તિ. ચતુત્થં.

૧૫. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા વિચિકિચ્છા ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્ના વા વિચિકિચ્છા ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અયોનિસોમનસિકારો. અયોનિસો, ભિક્ખવે, મનસિ કરોતો અનુપ્પન્ના ચેવ વિચિકિચ્છા ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્ના ચ વિચિકિચ્છા ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તતી’’તિ. પઞ્ચમં.

૧૬. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્નો વા કામચ્છન્દો નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નો વા કામચ્છન્દો પહીયતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અસુભનિમિત્તં. અસુભનિમિત્તં, ભિક્ખવે, યોનિસો મનસિ કરોતો અનુપ્પન્નો ચેવ કામચ્છન્દો નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નો ચ કામચ્છન્દો પહીયતી’’તિ. છટ્ઠં.

૧૭. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્નો વા બ્યાપાદો નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નો વા બ્યાપાદો પહીયતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, મેત્તા ચેતોવિમુત્તિ. મેત્તં, ભિક્ખવે, ચેતોવિમુત્તિં યોનિસો મનસિ કરોતો અનુપ્પન્નો ચેવ બ્યાપાદો નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નો ચ બ્યાપાદો પહીયતી’’તિ. સત્તમં.

૧૮. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્નં વા થિનમિદ્ધં નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નં વા થિનમિદ્ધં પહીયતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, આરમ્ભધાતુ નિક્કમધાતુ પરક્કમધાતુ. આરદ્ધવીરિયસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્નઞ્ચેવ થિનમિદ્ધં નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નઞ્ચ થિનમિદ્ધં પહીયતી’’તિ. અટ્ઠમં.

૧૯. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્નં વા ઉદ્ધચ્ચકુક્કુચ્ચં નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નં વા ઉદ્ધચ્ચકુક્કુચ્ચં પહીયતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચેતસો વૂપસમો. વૂપસન્તચિત્તસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્નઞ્ચેવ ઉદ્ધચ્ચકુક્કુચ્ચં નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્નઞ્ચ ઉદ્ધચ્ચકુક્કુચ્ચં પહીયતી’’તિ. નવમં.

૨૦. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા વિચિકિચ્છા નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્ના વા વિચિકિચ્છા પહીયતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, યોનિસોમનસિકારો . યોનિસો, ભિક્ખવે, મનસિ કરોતો અનુપ્પન્ના ચેવ વિચિકિચ્છા નુપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્ના ચ વિચિકિચ્છા પહીયતી’’તિ. દસમં.

નીવરણપ્પહાનવગ્ગો દુતિયો.

૩. અકમ્મનિયવગ્ગો

૨૧. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અભાવિતં અકમ્મનિયં હોતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં [યથયિદં ચિત્તં (સી॰ પી॰) એવમુપરિપિ]. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અભાવિતં અકમ્મનિયં હોતી’’તિ. પઠમં.

૨૨. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ભાવિતં કમ્મનિયં હોતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, ભાવિતં કમ્મનિયં હોતી’’તિ. દુતિયં.

૨૩. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અભાવિતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અભાવિતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. તતિયં.

૨૪. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ભાવિતં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, ભાવિતં મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. ચતુત્થં.

૨૫. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અભાવિતં અપાતુભૂતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અભાવિતં અપાતુભૂતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. પઞ્ચમં.

૨૬. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ભાવિતં પાતુભૂતં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, ભાવિતં પાતુભૂતં મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. છટ્ઠં.

૨૭. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અભાવિતં અબહુલીકતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અભાવિતં અબહુલીકતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. સત્તમં.

૨૮. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ભાવિતં બહુલીકતં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, ભાવિતં બહુલીકતં મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. અટ્ઠમં.

૨૯. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અભાવિતં અબહુલીકતં દુક્ખાધિવહં હોતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અભાવિતં અબહુલીકતં દુક્ખાધિવહં હોતી’’તિ. નવમં.

૩૦. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ભાવિતં બહુલીકતં સુખાધિવહં હોતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, ભાવિતં બહુલીકતં સુખાધિવહં હોતી’’તિ. દસમં.

અકમ્મનિયવગ્ગો તતિયો.

૪. અદન્તવગ્ગો

૩૧. ''નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અદન્તં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અદન્તં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી''તિ. પઠમં.

૩૨. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં દન્તં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, દન્તં મહતો અત્થાય સંવત્તતી''તિ. દુતિયં.

૩૩. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અગુત્તં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અગુત્તં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી''તિ. તતિયં.

૩૪. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ગુત્તં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, ગુત્તં મહતો અત્થાય સંવત્તતી''તિ. ચતુત્થં.

૩૫. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અરક્ખિતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અરક્ખિતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી''તિ. પઞ્ચમં.

૩૬. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં રક્ખિતં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, રક્ખિતં મહતો અત્થાય સંવત્તતી''તિ. છટ્ઠં.

૩૭. ''નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અસંવુતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અસંવુતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી''તિ. સત્તમં.

૩૮. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં સંવુતં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, સંવુતં મહતો અત્થાય સંવત્તતી''તિ. અટ્ઠમં.

૩૯. ''નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં અદન્તં અગુત્તં અરક્ખિતં અસંવુતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, અદન્તં અગુત્તં અરક્ખિતં અસંવુતં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી''તિ. નવમં.

૪૦. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં દન્તં ગુત્તં રક્ખિતં સંવુતં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં . ચિત્તં, ભિક્ખવે, દન્તં ગુત્તં રક્ખિતં સંવુતં મહતો અત્થાય સંવત્તતી''તિ. દસમં.

અદન્તવગ્ગો ચતુત્થો.

૫. પણિહિતઅચ્છવગ્ગો

૪૧. ‘‘સેય્યથાપિ , ભિક્ખવે, સાલિસૂકં વા યવસૂકં વા મિચ્છાપણિહિતં હત્થેન વા પાદેન વા અક્કન્તં હત્થં વા પાદં વા ભેચ્છતિ [ભિજ્જિસ્સતિ (સ્યા॰ કં॰ ક॰), ભેજ્જતિ (સી॰) મોગ્ગલ્લાનબ્યાકરણં પસ્સિતબ્બં] લોહિતં વા ઉપ્પાદેસ્સતીતિ નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. તં કિસ્સ હેતુ? મિચ્છાપણિહિતત્તા, ભિક્ખવે, સૂકસ્સ. એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, સો વત ભિક્ખુ મિચ્છાપણિહિતેન ચિત્તેન અવિજ્જં ભેચ્છતિ, વિજ્જં ઉપ્પાદેસ્સતિ, નિબ્બાનં સચ્છિકરિસ્સતીતિ નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. તં કિસ્સ હેતુ? મિચ્છાપણિહિતત્તા, ભિક્ખવે, ચિત્તસ્સા’’તિ. પઠમં.

૪૨. ‘‘સેય્યથાપિ, ભિક્ખવે, સાલિસૂકં વા યવસૂકં વા સમ્માપણિહિતં હત્થેન વા પાદેન વા અક્કન્તં હત્થં વા પાદં વા ભેચ્છતિ લોહિતં વા ઉપ્પાદેસ્સતીતિ ઠાનમેતં વિજ્જતિ. તં કિસ્સ હેતુ? સમ્માપણિહિતત્તા, ભિક્ખવે, સૂકસ્સ. એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, સો વત ભિક્ખુ સમ્માપણિહિતેન ચિત્તેન અવિજ્જં ભેચ્છતિ, વિજ્જં ઉપ્પાદેસ્સતિ, નિબ્બાનં સચ્છિકરિસ્સતીતિ ઠાનમેતં વિજ્જતિ. તં કિસ્સ હેતુ? સમ્માપણિહિતત્તા, ભિક્ખવે, ચિત્તસ્સા’’તિ. દુતિયં.

૪૩. ‘‘ઇધાહં [ઇદાહં (સી॰)], ભિક્ખવે, એકચ્ચં પુગ્ગલં પદુટ્ઠચિત્તં એવં ચેતસા ચેતો પરિચ્ચ પજાનામિ – ‘ઇમમ્હિ ચે અયં સમયે પુગ્ગલો કાલં કરેય્ય, યથાભતં નિક્ખિત્તો એવં નિરયે’. તં કિસ્સ હેતુ? ચિત્તં હિસ્સ , ભિક્ખવે, પદુટ્ઠં. ‘‘ચેતોપદોસહેતુ પન, ભિક્ખવે, એવમિધેકચ્ચે સત્તા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા અપાયં દુગ્ગતિં વિનિપાતં નિરયં ઉપપજ્જન્તી’’તિ. તતિયં.

૪૪. ‘‘ઇધાહં, ભિક્ખવે, એકચ્ચં પુગ્ગલં પસન્નચિત્તં એવં ચેતસા ચેતો પરિચ્ચ પજાનામિ – ‘ઇમમ્હિ ચે અયં સમયે પુગ્ગલો કાલં કરેય્ય, યથાભતં નિક્ખિત્તો એવં સગ્ગે’. તં કિસ્સ હેતુ? ચિત્તં હિસ્સ, ભિક્ખવે, પસન્નં. ‘‘ચેતોપસાદહેતુ પન, ભિક્ખવે, એવમિધેકચ્ચે સત્તા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા સુગતિં સગ્ગં લોકં ઉપપજ્જન્તી’’તિ. ચતુત્થં.

૪૫. ‘‘સેય્યથાપિ , ભિક્ખવે, ઉદકરહદો આવિલો લુળિતો કલલીભૂતો તત્થ ચક્ખુમા પુરિસો તીરે ઠિતો ન પસ્સેય્ય સિપ્પિસમ્બુકમ્પિ [સિપ્પિકસમ્બુકમ્પિ (ક॰)] સક્ખરકઠલમ્પિ મચ્છગુમ્બમ્પિ ચરન્તમ્પિ તિટ્ઠન્તમ્પિ. તં કિસ્સ હેતુ? આવિલત્તા, ભિક્ખવે, ઉદકસ્સ. એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, સો વત ભિક્ખુ આવિલેન ચિત્તેન અત્તત્થં વા ઞસ્સતિ પરત્થં વા ઞસ્સતિ ઉભયત્થં વા ઞસ્સતિ ઉત્તરિં વા મનુસ્સધમ્મા અલમરિયઞાણદસ્સનવિસેસં સચ્છિકરિસ્સતીતિ નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. તં કિસ્સ હેતુ? આવિલત્તા, ભિક્ખવે, ચિત્તસ્સા’’તિ. પઞ્ચમં.

૪૬. ‘‘સેય્યથાપિ, ભિક્ખવે, ઉદકરહદો અચ્છો વિપ્પસન્નો અનાવિલો તત્થ ચક્ખુમા પુરિસો તીરે ઠિતો પસ્સેય્ય સિપ્પિસમ્બુકમ્પિ સક્ખરકઠલમ્પિ મચ્છગુમ્બમ્પિ ચરન્તમ્પિ તિટ્ઠન્તમ્પિ. તં કિસ્સ હેતુ? અનાવિલત્તા, ભિક્ખવે, ઉદકસ્સ. એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, સો વત ભિક્ખુ અનાવિલેન ચિત્તેન અત્તત્થં વા ઞસ્સતિ પરત્થં વા ઞસ્સતિ ઉભયત્થં વા ઞસ્સતિ ઉત્તરિં વા મનુસ્સધમ્મા અલમરિયઞાણદસ્સનવિસેસં સચ્છિકરિસ્સતીતિ ઠાનમેતં વિજ્જતિ. તં કિસ્સ હેતુ? અનાવિલત્તા, ભિક્ખવે, ચિત્તસ્સા’’તિ. છટ્ઠં.

૪૭. ‘‘સેય્યથાપિ, ભિક્ખવે, યાનિ કાનિચિ રુક્ખજાતાનં ફન્દનો તેસં અગ્ગમક્ખાયતિ યદિદં મુદુતાય ચેવ કમ્મઞ્ઞતાય ચ. એવમેવં ખો અહં, ભિક્ખવે , નાઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં ભાવિતં બહુલીકતં મુદુ

ચ હોતિ કમ્મઞ્ઞઞ્ચ યથયિદં ચિત્તં. ચિત્તં, ભિક્ખવે, ભાવિતં બહુલીકતં મુદુ ચ હોતિ કમ્મઞ્ઞઞ્ચ હોતી''તિ. સત્તમં.

૪૮. ''નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં લહુપરિવત્તં યથયિદં ચિત્તં. યાવઞ્ચિદં, ભિક્ખવે, ઉપમાપિ ન સુકરા યાવ લહુપરિવત્તં ચિત્ત''ન્તિ. અટ્ઠમં.

૪૯. ''પભસ્સરમિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. તઞ્ચ ખો આગન્તુકેહિ ઉપક્કિલેસેહિ ઉપક્કિલિટ્ઠ''ન્તિ. નવમં.

૫૦. ''પભસ્સરમિદં, ભિક્ખવે, ચિત્તં. તઞ્ચ ખો આગન્તુકેહિ ઉપક્કિલેસેહિ વિપ્પમુત્ત''ન્તિ. દસમં.

પણિહિતઅચ્છવગ્ગો પઞ્ચમો.

૬. અચ્છરાસઙ્ઘાતવગ્ગો

૫૧. ‘‘પભસ્સરમિદં , ભિક્ખવે, ચિત્તં. તઞ્ચ ખો આગન્તુકેહિ ઉપક્કિલેસેહિ ઉપક્કિલિટ્ઠં. તં અસ્સુતવા પુથુજ્જનો યથાભૂતં નપ્પજાનાતિ. તસ્મા ‘અસ્સુતવતો પુથુજ્જનસ્સ ચિત્તભાવના નત્થી’તિ વદામી’’તિ. પઠમં.

૫૨. ‘‘પભસ્સરમિદં , ભિક્ખવે, ચિત્તં. તઞ્ચ ખો આગન્તુકેહિ ઉપક્કિલેસેહિ વિપ્પમુત્તં. તં સુતવા અરિયસાવકો યથાભૂતં પજાનાતિ. તસ્મા ‘સુતવતો અરિયસાવકસ્સ ચિત્તભાવના અત્થી’તિ વદામી’’તિ. દુતિયં.

૫૩. ‘‘અચ્છરાસઙ્ઘાતમત્તમ્પિ ચે, ભિક્ખવે, ભિક્ખુ મેત્તાચિત્તં [મેત્તં ચિત્તં (સી॰), મેત્તચિત્તં (સ્યા॰ કં॰ પી॰ ક॰)] આસેવતિ; અયં વુચ્ચતિ, ભિક્ખવે – ‘ભિક્ખુ અરિત્તજ્ઝાનો વિહરતિ સત્થુસાસનકરો ઓવાદપતિકરો, અમોઘં રટ્ઠપિણ્ડં ભુઞ્જતિ’. કો પન વાદો યે નં બહુલીકરોન્તી’’તિ! તતિયં.

૫૪. ‘‘અચ્છરાસઙ્ઘાતમત્તમ્પિ ચે, ભિક્ખવે, ભિક્ખુ મેત્તાચિત્તં ભાવેતિ; અયં વુચ્ચતિ, ભિક્ખવે – ‘ભિક્ખુ અરિત્તજ્ઝાનો વિહરતિ સત્થુસાસનકરો ઓવાદપતિકરો, અમોઘં રટ્ઠપિણ્ડં ભુઞ્જતિ’. કો પન વાદો યે નં બહુલીકરોન્તી’’તિ! ચતુત્થં.

૫૫. ‘‘અચ્છરાસઙ્ઘાતમત્તમ્પિ ચે, ભિક્ખવે, ભિક્ખુ મેત્તાચિત્તં મનસિ કરોતિ; અયં વુચ્ચતિ, ભિક્ખવે – ‘ભિક્ખુ અરિત્તજ્ઝાનો વિહરતિ સત્થુસાસનકરો ઓવાદપતિકરો અમોઘં રટ્ઠપિણ્ડં ભુઞ્જતિ’. કો પન વાદો યે નં બહુલીકરોન્તી’’તિ! પઞ્ચમં.

૫૬. ‘‘યે કેચિ, ભિક્ખવે, ધમ્મા અકુસલા અકુસલભાગિયા અકુસલપક્ખિકા, સબ્બે તે મનોપુબ્બઙ્ગમા. મનો તેસં ધમ્માનં પઠમં ઉપ્પજ્જતિ, અન્વદેવ અકુસલા ધમ્મા’’તિ. છટ્ઠં.

૫૭. ‘‘યે કેચિ, ભિક્ખવે, ધમ્મા કુસલા કુસલભાગિયા કુસલપક્ખિકા, સબ્બે તે મનોપુબ્બઙ્ગમા. મનો તેસં ધમ્માનં પઠમં ઉપ્પજ્જતિ, અન્વદેવ કુસલા ધમ્મા’’તિ. સત્તમં.

૫૮. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પમાદો. પમત્તસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. અટ્ઠમં.

૫૯. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અપ્પમાદો. અપ્પમત્તસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. નવમં.

૬૦. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, કોસજ્જં. કુસીતસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. દસમં.

અચ્છરાસઙ્ઘાતવગ્ગો છટ્ઠો.

૭. વીરિયારમ્ભાદિવગ્ગો

૬૧. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, વીરિયારમ્ભો [વિરિયારમ્ભો (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)]. આરદ્ધવીરિયસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. પઠમં.

૬૨. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, મહિચ્છતા. મહિચ્છસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. દુતિયં.

૬૩. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અપ્પિચ્છતા. અપ્પિચ્છસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. તતિયં.

૬૪. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અસન્તુટ્ઠિતા. અસન્તુટ્ઠસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. ચતુત્થં.

૬૫. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, સન્તુટ્ઠિતા. સન્તુટ્ઠસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. પઞ્ચમં.

૬૬. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અયોનિસોમનસિકારો. અયોનિસો, ભિક્ખવે, મનસિ કરોતો અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. છટ્ઠં.

૬૭. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, યોનિસોમનસિકારો. યોનિસો, ભિક્ખવે, મનસિ કરોતો અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. સત્તમં.

૬૮. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અસમ્પજઞ્ઞં. અસમ્પજાનસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. અટ્ઠમં.

૬૯. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, સમ્પજઞ્ઞં. સમ્પજાનસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. નવમં.

૭૦. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પાપમિત્તતા. પાપમિત્તસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી''તિ. દસમં.

વીરિયારમ્ભાદિવગ્ગો સત્તમો.

૮. કલ્યાણમિત્તાદિવગ્ગો

૭૧. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, કલ્યાણમિત્તતા. કલ્યાણમિત્તસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. પઠમં.

૭૨. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં. અનુયોગા, ભિક્ખવે, અકુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગા કુસલાનં ધમ્માનં અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. દુતિયં.

૭૩. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં. અનુયોગા, ભિક્ખવે, કુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગા અકુસલાનં ધમ્માનં અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ. તતિયં.

૭૪. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા બોજ્ઝઙ્ગા નુપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા બોજ્ઝઙ્ગા ન ભાવનાપારિપૂરિં ગચ્છન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અયોનિસોમનસિકારો. અયોનિસો, ભિક્ખવે, મનસિ કરોતો અનુપ્પન્ના ચેવ બોજ્ઝઙ્ગા નુપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ બોજ્ઝઙ્ગા ન ભાવનાપારિપૂરિં ગચ્છન્તી’’તિ. ચતુત્થં.

૭૫. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા બોજ્ઝઙ્ગા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા બોજ્ઝઙ્ગા ભાવનાપારિપૂરિં ગચ્છન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, યોનિસોમનસિકારો . યોનિસો , ભિક્ખવે, મનસિ કરોતો અનુપ્પન્ના ચેવ બોજ્ઝઙ્ગા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ બોજ્ઝઙ્ગા ભાવનાપારિપૂરિં ગચ્છન્તી’’તિ. પઞ્ચમં.

૭૬. ‘‘અપ્પમત્તિકા એસા, ભિક્ખવે, પરિહાનિ યદિદં ઞાતિપરિહાનિ. એતં પતિકિટ્ઠં, ભિક્ખવે, પરિહાનીનં યદિદં પઞ્ઞાપરિહાની’’તિ. છટ્ઠં.

૭૭. ‘‘અપ્પમત્તિકા એસા, ભિક્ખવે, વુદ્ધિ યદિદં ઞાતિવુદ્ધિ. એતદગ્ગં, ભિક્ખવે, વુદ્ધીનં યદિદં પઞ્ઞાવુદ્ધિ. તસ્માતિહ, ભિક્ખવે, એવં સિક્ખિતબ્બં – ‘પઞ્ઞાવુદ્ધિયા વદ્ધિસ્સામા’તિ. એવઞ્હિ વો, ભિક્ખવે , સિક્ખિતબ્બ’’ન્તિ. સત્તમં.

૭૮. ‘‘અપ્પમત્તિકા એસા, ભિક્ખવે, પરિહાનિ યદિદં ભોગપરિહાનિ. એતં પતિકિટ્ઠં, ભિક્ખવે, પરિહાનીનં યદિદં પઞ્ઞાપરિહાની’’તિ. અટ્ઠમં.

૭૯. ‘‘અપ્પમત્તિકા એસા, ભિક્ખવે, વુદ્ધિ યદિદં ભોગવુદ્ધિ. એતદગ્ગં, ભિક્ખવે, વુદ્ધીનં યદિદં પઞ્ઞાવુદ્ધિ. તસ્માતિહ, ભિક્ખવે, એવં સિક્ખિતબ્બં – ‘પઞ્ઞાવુદ્ધિયા વદ્ધિસ્સામા’તિ. એવઞ્હિ વો, ભિક્ખવે, સિક્ખિતબ્બ’’ન્તિ. નવમં.

૮૦. ‘‘અપ્પમત્તિકા એસા, ભિક્ખવે, પરિહાનિ યદિદં યસોપરિહાનિ. એતં પતિકિટ્ઠં, ભિક્ખવે, પરિહાનીનં યદિદં પઞ્ઞાપરિહાની’’તિ. દસમં.

કલ્યાણમિત્તાદિવગ્ગો અટ્ઠમો.

૯. પમાદાદિવગ્ગો

૮૧. ‘‘અપ્પમત્તિકા એસા, ભિક્ખવે, વુદ્ધિ યદિદં યસોવુદ્ધિ. એતદગ્ગં, ભિક્ખવે, વુદ્ધીનં યદિદં પઞ્ઞાવુદ્ધિ. તસ્માતિહ, ભિક્ખવે, એવં સિક્ખિતબ્બં – ‘પઞ્ઞાવુદ્ધિયા વદ્ધિસ્સામા’તિ. એવઞ્હિ વો, ભિક્ખવે, સિક્ખિતબ્બ’’ન્તિ. પઠમં.

૮૨. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પમાદો. પમાદો, ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. દુતિયં.

૮૩. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અપ્પમાદો. અપ્પમાદો, ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. તતિયં.

૮૪. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, કોસજ્જં. કોસજ્જં, ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. ચતુત્થં.

૮૫. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, વીરિયારમ્ભો. વીરિયારમ્ભો, ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. પઞ્ચમં.

૮૬. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, મહિચ્છતા. મહિચ્છતા, ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. છટ્ઠં.

૮૭. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અપ્પિચ્છતા. અપ્પિચ્છતા, ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. સત્તમં.

૮૮. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અસન્તુટ્ઠિતા. અસન્તુટ્ઠિતા, ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. અટ્ઠમં.

૮૯. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, સન્તુટ્ઠિતા. સન્તુટ્ઠિતા, ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. નવમં.

૯૦. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અયોનિસો મનસિકારો. અયોનિસોમનસિકારો , ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. દસમં.

૯૧. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, યોનિસો મનસિકારો. યોનિસોમનસિકારો, ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. એકાદસમં.

૯૨. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અસમ્પજઞ્ઞં. અસમ્પજઞ્ઞં, ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. દ્વાદસમં.

૯૩. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, સમ્પજઞ્ઞં. સમ્પજઞ્ઞં, ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. તેરસમં.

૯૪. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પાપમિત્તતા. પાપમિત્તતા, ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. ચુદ્દસમં.

૯૫. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, કલ્યાણમિત્તતા. કલ્યાણમિત્તતા, ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. પન્નરસમં.

૯૬. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં. અનુયોગો, ભિક્ખવે, અકુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. સોળસમં.

૯૭. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં. અનુયોગો, ભિક્ખવે, કુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. સત્તરસમં.

પમાદાદિવગ્ગો નવમો.

૧૦. દુતિયપમાદાદિવગ્ગો

૯૮. ‘‘અજ્ઝત્તિકં , ભિક્ખવે, અઙ્ગન્તિ કરિત્વા નાઞ્ઞં એકઙ્ગમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પમાદો. પમાદો, ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. પઠમં.

૯૯. ‘‘અજ્ઝત્તિકં, ભિક્ખવે, અઙ્ગન્તિ કરિત્વા નાઞ્ઞં એકઙ્ગમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અપ્પમાદો. અપ્પમાદો , ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. દુતિયં.

૧૦૦. ‘‘અજ્ઝત્તિકં, ભિક્ખવે, અઙ્ગન્તિ કરિત્વા નાઞ્ઞં એકઙ્ગમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, કોસજ્જં. કોસજ્જં, ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. તતિયં.

૧૦૧. ‘‘અજ્ઝત્તિકં, ભિક્ખવે, અઙ્ગન્તિ કરિત્વા નાઞ્ઞં એકઙ્ગમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, વીરિયારમ્ભો. વીરિયારમ્ભો, ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. ચતુત્થં.

૧૦૨-૧૦૯. ‘‘અજ્ઝત્તિકં , ભિક્ખવે, અઙ્ગન્તિ કરિત્વા નાઞ્ઞં એકઙ્ગમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, મહિચ્છતા...પે॰... અપ્પિચ્છતા... અસન્તુટ્ઠિતા... સન્તુટ્ઠિતા... અયોનિસોમનસિકારો... યોનિસોમનસિકારો... અસમ્પજઞ્ઞં... સમ્પજઞ્ઞં... દ્વાદસમં.

૧૧૦. ‘‘બાહિરં , ભિક્ખવે, અઙ્ગન્તિ કરિત્વા નાઞ્ઞં એકઙ્ગમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પાપમિત્તતા. પાપમિત્તતા, ભિક્ખવે, મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. તેરસમં.

૧૧૧. ‘‘બાહિરં, ભિક્ખવે, અઙ્ગન્તિ કરિત્વા નાઞ્ઞં એકઙ્ગમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, કલ્યાણમિત્તતા. કલ્યાણમિત્તતા, ભિક્ખવે, મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. ચુદ્દસમં.

૧૧૨. ‘‘અજ્ઝત્તિકં , ભિક્ખવે, અઙ્ગન્તિ કરિત્વા નાઞ્ઞં એકઙ્ગમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહતો અનત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં. અનુયોગો, ભિક્ખવે, અકુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં મહતો અનત્થાય સંવત્તતી’’તિ. પન્નરસમં.

૧૧૩. ‘‘અજ્ઝત્તિકં, ભિક્ખવે, અઙ્ગન્તિ કરિત્વા નાઞ્ઞં એકઙ્ગમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહતો અત્થાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં. અનુયોગો, ભિક્ખવે, કુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં મહતો અત્થાય સંવત્તતી’’તિ. સોળસમં.

૧૧૪. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં સદ્ધમ્મસ્સ સમ્મોસાય અન્તરધાનાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, પમાદો. પમાદો, ભિક્ખવે, સદ્ધમ્મસ્સ સમ્મોસાય અન્તરધાનાય સંવત્તતી’’તિ. સત્તરસમં.

૧૧૫. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં સદ્ધમ્મસ્સ ઠિતિયા અસમ્મોસાય અનન્તરધાનાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અપ્પમાદો. અપ્પમાદો , ભિક્ખવે, સદ્ધમ્મસ્સ ઠિતિયા અસમ્મોસાય અનન્તરધાનાય સંવત્તતી’’તિ. અટ્ઠારસમં.

૧૧૬. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં સદ્ધમ્મસ્સ સમ્મોસાય અન્તરધાનાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, કોસજ્જં. કોસજ્જં, ભિક્ખવે, સદ્ધમ્મસ્સ સમ્મોસાય અન્તરધાનાય સંવત્તતી’’તિ. એકૂનવીસતિમં.

૧૧૭. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં સદ્ધમ્મસ્સ ઠિતિયા અસમ્મોસાય અનન્તરધાનાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, વીરિયારમ્ભો. વીરિયારમ્ભો, ભિક્ખવે, સદ્ધમ્મસ્સ ઠિતિયા અસમ્મોસાય અનન્તરધાનાય સંવત્તતી’’તિ. વીસતિમં.

૧૧૮-૧૨૮. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં સદ્ધમ્મસ્સ સમ્મોસાય અન્તરધાનાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, મહિચ્છતા...પે॰... અપ્પિચ્છતા... અસન્તુટ્ઠિતા... સન્તુટ્ઠિતા... અયોનિસોમનસિકારો... યોનિસોમનસિકારો... અસમ્પજઞ્ઞં... સમ્પજઞ્ઞં ... પાપમિત્તતા... કલ્યાણમિત્તતા... અનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં. અનુયોગો, ભિક્ખવે, અકુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં સદ્ધમ્મસ્સ સમ્મોસાય અન્તરધાનાય સંવત્તતી’’તિ. એકત્તિંસતિમં.

૧૨૯. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં સદ્ધમ્મસ્સ ઠિતિયા અસમ્મોસાય અનન્તરધાનાય સંવત્તતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અનુયોગો કુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં. અનુયોગો, ભિક્ખવે, કુસલાનં ધમ્માનં, અનનુયોગો અકુસલાનં ધમ્માનં સદ્ધમ્મસ્સ ઠિતિયા અસમ્મોસાય અનન્તરધાનાય સંવત્તતી’’તિ. ચતુક્કોટિકં નિટ્ઠિતં. બાત્તિંસતિમં.

૧૩૦. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અધમ્મં ધમ્મોતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનઅહિતાય પટિપન્ના બહુજનઅસુખાય, બહુનો જનસ્સ અનત્થાય અહિતાય દુક્ખાય દેવમનુસ્સાનં . બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અપુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં [તેપિમં (સી॰)] સદ્ધમ્મં અન્તરધાપેન્તી’’તિ. તેત્તિંસતિમં.

૧૩૧. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ ધમ્મં અધમ્મોતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનઅહિતાય પટિપન્ના બહુજનઅસુખાય, બહુનો જનસ્સ અનત્થાય અહિતાય દુક્ખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અપુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં અન્તરધાપેન્તી’’તિ. ચતુત્તિંસતિમં.

૧૩૨-૧૩૯. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અવિનયં વિનયોતિ દીપેન્તિ...પે॰... વિનયં અવિનયોતિ દીપેન્તિ... પે॰... અભાસિતં અલપિતં તથાગતેન ભાસિતં લપિતં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ...પે॰... ભાસિતં લપિતં તથાગતેન અભાસિતં અલપિતં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ...પે॰... અનાચિણ્ણં તથાગતેન આચિણ્ણં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ... પે॰... આચિણ્ણં તથાગતેન અનાચિણ્ણં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ...પે॰... અપઞ્ઞત્તં તથાગતેન પઞ્ઞત્તં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ...પે॰... પઞ્ઞત્તં તથાગતેન અપઞ્ઞત્તં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનઅહિતાય પટિપન્ના બહુજનઅસુખાય, બહુનો જનસ્સ અનત્થાય અહિતાય દુક્ખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અપુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં અન્તરધાપેન્તી’’તિ. દ્વાચત્તાલીસતિમં.

દુતિયપમાદાદિવગ્ગો દસમો.

૧૧. અધમ્મવગ્ગો

૧૪૦. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અધમ્મં અધમ્મોતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનહિતાય પટિપન્ના બહુજનસુખાય, બહુનો જનસ્સ અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ પુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં ઠપેન્તી’’તિ [થપેન્તીતિ (ક॰)]. પઠમં.

૧૪૧. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ ધમ્મં ધમ્મોતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનહિતાય પટિપન્ના બહુજનસુખાય, બહુનો જનસ્સ અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ પુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં ઠપેન્તી’’તિ. દુતિયં.

૧૪૨-૧૪૯. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અવિનયં અવિનયોતિ દીપેન્તિ…પે॰… વિનયં વિનયોતિ દીપેન્તિ…પે॰… અભાસિતં અલપિતં તથાગતેન અભાસિતં અલપિતં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ…પે॰… ભાસિતં લપિતં તથાગતેન ભાસિતં લપિતં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ…પે॰… અનાચિણ્ણં તથાગતેન અનાચિણ્ણં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ…પે॰… આચિણ્ણં તથાગતેન આચિણ્ણં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ…પે॰… અપઞ્ઞત્તં તથાગતેન અપઞ્ઞત્તં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ…પે॰… પઞ્ઞત્તં તથાગતેન પઞ્ઞત્તં તથાગતેનાતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનહિતાય પટિપન્ના બહુજનસુખાય, બહુનો જનસ્સ અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ પુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં ઠપેન્તી’’તિ. દસમં.

અધમ્મવગ્ગો એકાદસમો.

૧૨. અનાપત્તિવગ્ગો

૧૫૦. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અનાપત્તિં આપત્તીતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનઅહિતાય પટિપન્ના બહુજનઅસુખાય, બહુનો જનસ્સ અનત્થાય અહિતાય દુક્ખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અપુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં અન્તરધાપેન્તી’’તિ. પઠમં.

૧૫૧. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ આપત્તિં અનાપત્તીતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનઅહિતાય પટિપન્ના બહુજનઅસુખાય, બહુનો જનસ્સ અનત્થાય અહિતાય દુક્ખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અપુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં અન્તરધાપેન્તી’’તિ. દુતિયં.

૧૫૨-૧૫૯. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ લહુકં આપત્તિં ગરુકા આપત્તીતિ દીપેન્તિ…પે॰… ગરુકં આપત્તિં લહુકા આપત્તીતિ દીપેન્તિ…પે॰… દુટ્ઠુલ્લં આપત્તિં અદુટ્ઠુલ્લા આપત્તીતિ દીપેન્તિ…પે॰… અદુટ્ઠુલ્લં આપત્તિં દુટ્ઠુલ્લા આપત્તીતિ દીપેન્તિ…પે॰… સાવસેસં આપત્તિં અનવસેસા આપત્તીતિ દીપેન્તિ…પે॰… અનવસેસં આપત્તિં સાવસેસા આપત્તીતિ દીપેન્તિ…પે॰… સપ્પટિકમ્મં આપત્તિં અપ્પટિકમ્મા આપત્તીતિ દીપેન્તિ…પે॰… અપ્પટિકમ્મં આપત્તિં સપ્પટિકમ્મા આપત્તીતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનઅહિતાય પટિપન્ના બહુજનઅસુખાય, બહુનો જનસ્સ અનત્થાય અહિતાય દુક્ખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અપુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં અન્તરધાપેન્તી’’તિ. દસમં.

૧૬૦. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ અનાપત્તિં અનાપત્તીતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનહિતાય પટિપન્ના બહુજનસુખાય, બહુનો જનસ્સ અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ પુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં ઠપેન્તી’’તિ. એકાદસમં.

૧૬૧. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ આપત્તિં આપત્તીતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનહિતાય પટિપન્ના બહુજનસુખાય, બહુનો જનસ્સ અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ પુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં ઠપેન્તી’’તિ. દ્વાદસમં.

૧૬૨-૧૬૯. ‘‘યે તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ લહુકં આપત્તિં લહુકા આપત્તીતિ દીપેન્તિ… ગરુકં આપત્તિં ગરુકા આપત્તીતિ દીપેન્તિ… દુટ્ઠુલ્લં આપત્તિં દુટ્ઠુલ્લા આપત્તીતિ દીપેન્તિ… અદુટ્ઠુલ્લં આપત્તિં અદુટ્ઠુલ્લા આપત્તીતિ દીપેન્તિ… સાવસેસં આપત્તિં સાવસેસા આપત્તીતિ દીપેન્તિ… અનવસેસં આપત્તિં અનવસેસા આપત્તીતિ દીપેન્તિ… સપ્પટિકમ્મં આપત્તિં સપ્પટિકમ્મા આપત્તીતિ દીપેન્તિ… અપ્પટિકમ્મં આપત્તિં અપ્પટિકમ્મા આપત્તીતિ દીપેન્તિ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ બહુજનહિતાય પટિપન્ના બહુજનસુખાય, બહુનો જનસ્સ અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાનં. બહુઞ્ચ તે, ભિક્ખવે, ભિક્ખૂ પુઞ્ઞં પસવન્તિ, તે ચિમં સદ્ધમ્મં ઠપેન્તી’’તિ. વીસતિમં.

અનાપત્તિવગ્ગો દ્વાદસમો.

૧૩. એકપુગ્ગલવગ્ગો

૧૭૦. ''એકપુગ્ગલો , ભિક્ખવે, લોકે ઉપ્પજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ બહુજનહિતાય બહુજનસુખાય લોકાનુકમ્પાય અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાનં . કતમો એકપુગ્ગલો? તથાગતો અરહં સમ્માસમ્બુદ્ધો. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકપુગ્ગલો લોકે ઉપ્પજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ બહુજનહિતાય બહુજનસુખાય લોકાનુકમ્પાય અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાન''ન્તિ.

૧૭૧. ''એકપુગ્ગલસ્સ, ભિક્ખવે, પાતુભાવો દુલ્લભો લોકસ્મિં. કતમસ્સ એકપુગ્ગલસ્સ? તથાગતસ્સ અરહતો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ. ઇમસ્સ ખો, ભિક્ખવે, એકપુગ્ગલસ્સ પાતુભાવો દુલ્લભો લોકસ્મિ''ન્તિ.

૧૭૨. ''એકપુગ્ગલો, ભિક્ખવે, લોકે ઉપ્પજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ અચ્છરિયમનુસ્સો. કતમો એકપુગ્ગલો? તથાગતો અરહં સમ્માસમ્બુદ્ધો. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકપુગ્ગલો લોકે ઉપ્પજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ અચ્છરિયમનુસ્સો''તિ.

૧૭૩. ''એકપુગ્ગલસ્સ, ભિક્ખવે, કાલકિરિયા બહુનો જનસ્સ અનુતપ્પા [આનુતપ્પા (સી॰)] હોતિ. કતમસ્સ એકપુગ્ગલસ્સ? તથાગતસ્સ અરહતો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ. ઇમસ્સ ખો, ભિક્ખવે, એકપુગ્ગલસ્સ કાલકિરિયા બહુનો જનસ્સ અનુતપ્પા હોતી''તિ.

૧૭૪. ''એકપુગ્ગલો, ભિક્ખવે, લોકે ઉપ્પજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ અદુતિયો અસહાયો અપ્પટિમો અપ્પટિસમો અપ્પટિભાગો અપ્પટિપુગ્ગલો અસમો અસમસમો દ્વિપદાનં અગ્ગો. કતમો એકપુગ્ગલો? તથાગતો અરહં સમ્માસમ્બુદ્ધો. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકપુગ્ગલો લોકે ઉપ્પજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ અદુતિયો અસહાયો અપ્પટિમો અપ્પટિસમો અપ્પટિભાગો અપ્પટિપુગ્ગલો અસમો અસમસમો દ્વિપદાનં અગ્ગો''તિ.

૧૭૫-૧૮૬. ''એકપુગ્ગલસ્સ , ભિક્ખવે, પાતુભાવા મહતો ચક્ખુસ્સ પાતુભાવો હોતિ, મહતો આલોકસ્સ પાતુભાવો હોતિ, મહતો ઓભાસસ્સ પાતુભાવો હોતિ, છન્નં અનુત્તરિયાનં પાતુભાવો હોતિ, ચતુન્નં પટિસમ્ભિદાનં સચ્છિકિરિયા હોતિ, અનેકધાતુપટિવેધો હોતિ, નાનાધાતુપટિવેધો હોતિ, વિજ્જાવિમુત્તિફલસચ્છિકિરિયા હોતિ, સોતાપત્તિફલસચ્છિકિરિયા હોતિ, સકદાગામિફલસચ્છિકિરિયા હોતિ, અનાગામિફલસચ્છિકિરિયા હોતિ, અરહત્તફલસચ્છિકિરિયા હોતિ. કતમસ્સ એકપુગ્ગલસ્સ? તથાગતસ્સ અરહતો સમ્માસમ્બુદ્ધસ્સ. ઇમસ્સ ખો, ભિક્ખવે, એકપુગ્ગલસ્સ પાતુભાવા મહતો ચક્ખુસ્સ પાતુભાવો હોતિ, મહતો આલોકસ્સ પાતુભાવો હોતિ, મહતો ઓભાસસ્સ પાતુભાવો હોતિ, છન્નં અનુત્તરિયાનં પાતુભાવો હોતિ, ચતુન્નં પટિસમ્ભિદાનં સચ્છિકિરિયા હોતિ, અનેકધાતુપટિવેધો હોતિ, નાનાધાતુપટિવેધો હોતિ, વિજ્જાવિમુત્તિફલસચ્છિકિરિયા હોતિ, સોતાપત્તિફલસચ્છિકિરિયા હોતિ, સકદાગામિફલસચ્છિકિરિયા હોતિ, અનાગામિફલસચ્છિકિરિયા હોતિ, અરહત્તફલસચ્છિકિરિયા હોતી''તિ.

૧૮૭. ''નાહં ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકપુગ્ગલમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં તથાગતેન અનુત્તરં ધમ્મચક્કં પવત્તિતં સમ્મદેવ અનુપ્પવત્તેતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, સારિપુત્તો. સારિપુત્તો, ભિક્ખવે, તથાગતેન અનુત્તરં ધમ્મચક્કં પવત્તિતં સમ્મદેવ અનુપ્પવત્તેતી''તિ.

એકપુગ્ગલવગ્ગો તેરસમો.

૧૪. એતદગ્ગવગ્ગો

૧. પઠમવગ્ગો

૧૮૮. ‘‘એતદગ્ગં , ભિક્ખવે, મમ સાવકાનં ભિક્ખૂનં રત્તઞ્ઞૂનં યદિદં અઞ્ઞાસિકોણ્ડઞ્ઞો’’ [અઞ્ઞાતકોણ્ડઞ્ઞોતિ (ક॰), અઞ્ઞાકોણ્ડઞ્ઞો (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)].

૧૮૯. ... મહાપઞ્ઞાનં યદિદં સારિપુત્તો.

૧૯૦. ... ઇદ્ધિમન્તાનં યદિદં મહામોગ્ગલ્લાનો.

૧૯૧. ... ધુતવાદાનં [ધુતઙ્ગધરાનં (કત્થચિ)] યદિદં મહાકસ્સપો.

૧૯૨. ... દિબ્બચક્ખુકાનં યદિદં અનુરુદ્ધો.

૧૯૩. ... ઉચ્ચાકુલિકાનં યદિદં ભદ્દિયો કાળિગોધાયપુત્તો.

૧૯૪. ... મઞ્જુસ્સરાનં યદિદં લકુણ્ડક [લકુણ્ટક (સ્યા॰ કં॰)] ભદ્દિયો.

૧૯૫. ... સીહનાદિકાનં યદિદં પિણ્ડોલભારદ્વાજો.

૧૯૬. ... ધમ્મકથિકાનં યદિદં પુણ્ણો મન્તાણિપુત્તો.

૧૯૭. ... સંખિત્તેન ભાસિતસ્સ વિત્થારેન અત્થં વિભજન્તાનં યદિદં મહાકચ્ચાનોતિ.

વગ્ગો પઠમો.

૨. દુતિયવગ્ગો

૧૯૮. ‘‘એતદગ્ગં , ભિક્ખવે, મમ સાવકાનં ભિક્ખૂનં મનોમયં કાયં અભિનિમ્મિનન્તાનં યદિદં ચૂળપન્થકો’’ [ચુલ્લપન્થકો (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)].

૧૯૯. ... ચેતોવિવટ્ટકુસલાનં યદિદં ચૂળપન્થકો.

૨૦૦. ... સઞ્ઞાવિવટ્ટકુસલાનં યદિદં મહાપન્થકો.

૨૦૧. ... અરણવિહારીનં યદિદં સુભૂતિ.

૨૦૨. ... દક્ખિણેય્યાનં યદિદં સુભૂતિ.

૨૦૩. ... આરઞ્ઞકાનં યદિદં રેવતો ખદિરવનિયો.

૨૦૪. ... ઝાયીનં યદિદં કઙ્ખારેવતો.

૨૦૫. ... આરદ્ધવીરિયાનં યદિદં સોણો કોળિવિસો.

૨૦૬. ... કલ્યાણવાક્કરણાનં યદિદં સોણો કુટિકણ્ણો.

૨૦૭. ... લાભીનં યદિદં સીવલિ.

૨૦૮. ... સદ્ધાધિમુત્તાનં યદિદં વક્કલીતિ.

વગ્ગો દુતિયો.

૩. તતિયવગ્ગો

૨૦૯. ‘‘એતદગ્ગં , ભિક્ખવે, મમ સાવકાનં ભિક્ખૂનં સિક્ખાકામાનં યદિદં રાહુલો’’.

૨૧૦. ... સદ્ધાપબ્બજિતાનં યદિદં રટ્ઠપાલો.

૨૧૧. ... પઠમં સલાકં ગણ્હન્તાનં યદિદં કુણ્ડધાનો.

૨૧૨. ... પટિભાનવન્તાનં યદિદં વઙ્ગીસો.

૨૧૩. ... સમન્તપાસાદિકાનં યદિદં ઉપસેનો વઙ્ગન્તપુત્તો.

૨૧૪. ... સેનાસનપઞ્ઞાપકાનં યદિદં દબ્બો મલ્લપુત્તો.

૨૧૫. ... દેવતાનં પિયમનાપાનં યદિદં પિલિન્દવચ્છો.

૨૧૬. ... ખિપ્પાભિઞ્ઞાનં યદિદં બાહિયો દારુચીરિયો.

૨૧૭. ... ચિત્તકથિકાનં યદિદં કુમારકસ્સપો.

૨૧૮. ... પટિસમ્ભિદાપત્તાનં યદિદં મહાકોટ્ઠિતોતિ [મહાકોટ્ઠિકોતિ (અઞ્ઞેસુ સુત્તેસુ મરમ્મપોત્થકે)].

વગ્ગો તતિયો.

૪. ચતુત્થવગ્ગો

૨૧૯. ‘‘એતદગ્ગં, ભિક્ખવે, મમ સાવકાનં ભિક્ખૂનં બહુસ્સુતાનં યદિદં આનન્દો’’.

૨૨૦. ... સતિમન્તાનં યદિદં આનન્દો.

૨૨૧. ... ગતિમન્તાનં યદિદં આનન્દો.

૨૨૨. ... ધિતિમન્તાનં યદિદં આનન્દો.

૨૨૩. ... ઉપટ્ઠાકાનં યદિદં આનન્દો.

૨૨૪. ... મહાપરિસાનં યદિદં ઉરુવેલકસ્સપો.

૨૨૫. ... કુલપ્પસાદકાનં યદિદં કાળુદાયી.

૨૨૬. ... અપ્પાબાધાનં યદિદં બાકુલો [બક્કુલો (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)].

૨૨૭. ... પુબ્બેનિવાસં અનુસ્સરન્તાનં યદિદં સોભિતો.

૨૨૮. ... વિનયધરાનં યદિદં ઉપાલિ.

૨૨૯. ... ભિક્ખુનોવાદકાનં યદિદં નન્દકો.

૨૩૦. ... ઇન્દ્રિયેસુ ગુત્તદ્વારાનં યદિદં નન્દો.

૨૩૧. ... ભિક્ખુઓવાદકાનં યદિદં મહાકપ્પિનો.

૨૩૨. ... તેજોધાતુકુસલાનં યદિદં સાગતો.

૨૩૩. ... પટિભાનેય્યકાનં યદિદં રાધો.

૨૩૪. ... લૂખચીવરધરાનં યદિદં મોઘરાજાતિ.

વગ્ગો ચતુત્થો.

૫. પઞ્ચમવગ્ગો

૨૩૫. ‘‘એતદગ્ગં , ભિક્ખવે, મમ સાવિકાનં ભિક્ખુનીનં રત્તઞ્ઞૂનં યદિદં મહાપજાપતિગોતમી’’.

૨૩૬. ... મહાપઞ્ઞાનં યદિદં ખેમા.

૨૩૭. ... ઇદ્ધિમન્તીનં યદિદં ઉપ્પલવણ્ણા.

૨૩૮. ... વિનયધરાનં યદિદં પટાચારા.

૨૩૯. ... ધમ્મકથિકાનં યદિદં ધમ્મદિન્ના.

૨૪૦. ... ઝાયીનં યદિદં નન્દા.

૨૪૧. ... આરદ્ધવીરિયાનં યદિદં સોણા.

૨૪૨. ... દિબ્બચક્ખુકાનં યદિદં બકુલા [સકુલા (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)].

૨૪૩. ... ખિપ્પાભિઞ્ઞાનં યદિદં ભદ્દા કુણ્ડલકેસા.

૨૪૪. ... પુબ્બેનિવાસં અનુસ્સરન્તીનં યદિદં ભદ્દા કાપિલાની.

૨૪૫. ... મહાભિઞ્ઞપ્પત્તાનં યદિદં ભદ્દકચ્ચાના.

૨૪૬. ... લૂખચીવરધરાનં યદિદં કિસાગોતમી.

૨૪૭. ... સદ્ધાધિમુત્તાનં યદિદં સિઙ્ગાલકમાતાતિ [સિગાલમાતાતિ (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)].

વગ્ગો પઞ્ચમો.

૬. છટ્ઠવગ્ગો

૨૪૮. “એતદગ્ગં , ભિક્ખવે, મમ સાવકાનં ઉપાસકાનં પઠમં સરણં ગચ્છન્તાનં યદિદં તપુસ્સભલ્લિકા [તપસ્સુભલ્લિકા (સી॰ પી॰)] વાણિજા”.

૨૪૯. ... દાયકાનં યદિદં સુદત્તો ગહપતિ અનાથપિણ્ડિકો.

૨૫૦. ... ધમ્મકથિકાનં યદિદં ચિત્તો ગહપતિ મચ્છિકાસણ્ડિકો.

૨૫૧. ... ચતૂહિ સઙ્ગહવત્થૂહિ પરિસં સઙ્ગણ્હન્તાનં યદિદં હત્થકો આળવકો.

૨૫૨. ... પણીતદાયકાનં યદિદં મહાનામો સક્કો.

૨૫૩. ... મનાપદાયકાનં યદિદં ઉગ્ગો ગહપતિ વેસાલિકો.

૨૫૪. ... સઙ્ઘુપટ્ઠાકાનં યદિદં હત્થિગામકો ઉગ્ગતો ગહપતિ.

૨૫૫. ... અવેચ્ચપ્પસન્નાનં યદિદં સૂરમ્બટ્ઠો [સૂરો અમ્બટ્ઠો (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰) સુરેબન્ધો (ક॰)].

૨૫૬. ... પુગ્ગલપ્પસન્નાનં યદિદં જીવકો કોમારભચ્ચો.

૨૫૭. ... વિસ્સાસકાનં યદિદં નકુલપિતા ગહપતીતિ.

વગ્ગો છટ્ઠો.

૭. સત્તમવગ્ગો

૨૫૮. “એતદગ્ગં , ભિક્ખવે, મમ સાવિકાનં ઉપાસિકાનં પઠમં સરણં ગચ્છન્તીનં યદિદં સુજાતા સેનિયધીતા” [સેનાની ધીતા (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)].

૨૫૯. ... દાયિકાનં યદિદં વિસાખા મિગારમાતા.

૨૬૦. ... બહુસ્સુતાનં યદિદં ખુજ્જુત્તરા.

૨૬૧. ... મેત્તાવિહારીનં યદિદં સામાવતી.

૨૬૨. ... ઝાયીનં યદિદં ઉત્તરાનન્દમાતા.

૨૬૩. ... પણીતદાયિકાનં યદિદં સુપ્પવાસા કોલિયધીતા.

૨૬૪. ... ગિલાનુપટ્ઠાકીનં યદિદં સુપ્પિયા ઉપાસિકા.

૨૬૫. ... અવેચ્ચપ્પસન્નાનં યદિદં કાતિયાની.

૨૬૬. ... વિસ્સાસિકાનં યદિદં નકુલમાતા ગહપતાની.

૨૬૭. ... અનુસ્સવપ્પસન્નાનં યદિદં કાળી ઉપાસિકા કુલઘરિકા [કુલઘરિકા (ક॰)] તિ.

વગ્ગો સત્તમો.

એતદગ્ગવગ્ગો ચુદ્દસમો.

૧૫. અટ્ઠાનપાળિ

૧. પઠમવગ્ગો

૨૬૮. ‘‘અટ્ઠાનમેતં , ભિક્ખવે, અનવકાસો યં દિટ્ઠિસમ્પન્નો પુગ્ગલો કઞ્ચિ [કિઞ્ચિ (ક॰)] સઙ્ખારં નિચ્ચતો ઉપગચ્છેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુથુજ્જનો કઞ્ચિ સઙ્ખારં નિચ્ચતો ઉપગચ્છેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

૨૬૯. ‘‘અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં દિટ્ઠિસમ્પન્નો પુગ્ગલો કઞ્ચિ સઙ્ખારં સુખતો ઉપગચ્છેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુથુજ્જનો કઞ્ચિ સઙ્ખારં સુખતો ઉપગચ્છેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

૨૭૦. ‘‘અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં દિટ્ઠિસમ્પન્નો પુગ્ગલો કઞ્ચિ ધમ્મં અત્તતો ઉપગચ્છેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુથુજ્જનો કઞ્ચિ ધમ્મં અત્તતો ઉપગચ્છેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

૨૭૧. ‘‘અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં દિટ્ઠિસમ્પન્નો પુગ્ગલો માતરં જીવિતા વોરોપેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુથુજ્જનો માતરં જીવિતા વોરોપેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

૨૭૨. ‘‘અટ્ઠાનમેતં , ભિક્ખવે, અનવકાસો યં દિટ્ઠિસમ્પન્નો પુગ્ગલો પિતરં જીવિતા વોરોપેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુથુજ્જનો પિતરં જીવિતા વોરોપેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

૨૭૩. ‘‘અટ્ઠાનમેતં , ભિક્ખવે, અનવકાસો યં દિટ્ઠિસમ્પન્નો પુગ્ગલો અરહન્તં જીવિતા વોરોપેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુથુજ્જનો અરહન્તં જીવિતા વોરોપેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

૨૭૪. ‘‘અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં દિટ્ઠિસમ્પન્નો પુગ્ગલો તથાગતસ્સ પદુટ્ઠચિત્તો લોહિતં ઉપ્પાદેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુથુજ્જનો તથાગતસ્સ પદુટ્ઠચિત્તો લોહિતં ઉપ્પાદેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

૨૭૫. ‘‘અટ્ઠાનમેતં , ભિક્ખવે, અનવકાસો યં દિટ્ઠિસમ્પન્નો પુગ્ગલો સઙ્ઘં ભિન્દેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુથુજ્જનો સઙ્ઘં ભિન્દેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

૨૭૬. ‘‘અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં દિટ્ઠિસમ્પન્નો પુગ્ગલો અઞ્ઞં સત્થારં ઉદ્દિસેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુથુજ્જનો અઞ્ઞં સત્થારં ઉદ્દિસેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

૨૭૭. ‘‘અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં એકિસ્સા લોકધાતુયા દ્વે અરહન્તો સમ્માસમ્બુદ્ધા અપુબ્બં અચરિમં ઉપ્પજ્જેય્યું. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં એકિસ્સા લોકધાતુયા એકોવ અરહં સમ્માસમ્બુદ્ધો ઉપ્પજ્જેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી’’તિ.

વગ્ગો પઠમો.

૨. દુતિયવગ્ગો

૨૭૮. ''અટ્ઠાનમેતં , ભિક્ખવે, અનવકાસો યં એકિસ્સા લોકધાતુયા દ્વે રાજાનો ચક્કવત્તી અપુબ્બં અચરિમં ઉપ્પજ્જેય્યું. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ . ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં એકિસ્સા લોકધાતુયા એકો રાજા ચક્કવત્તી ઉપ્પજ્જેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

૨૭૯. ''અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં ઇત્થી અરહં અસ્સ સમ્માસમ્બુદ્ધો. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો, એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુરિસો અરહં અસ્સ સમ્માસમ્બુદ્ધો. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

૨૮૦. ''અટ્ઠાનમેતં , ભિક્ખવે, અનવકાસો યં ઇત્થી રાજા અસ્સ ચક્કવત્તી. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુરિસો રાજા અસ્સ ચક્કવત્તી. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

૨૮૧-૨૮૩. ''અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં ઇત્થી સક્કત્તં કારેય્ય...પે॰... મારત્તં કારેય્ય...પે॰... બ્રહ્મત્તં કારેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં પુરિસો સક્કત્તં કારેય્ય...પે॰... મારત્તં કારેય્ય...પે॰... બ્રહ્મત્તં કારેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

૨૮૪. ''અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં કાયદુચ્ચરિતસ્સ ઇટ્ઠો કન્તો મનાપો વિપાકો નિબ્બત્તેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં કાયદુચ્ચરિતસ્સ અનિટ્ઠો અકન્તો અમનાપો વિપાકો નિબ્બત્તેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

૨૮૫-૨૮૬. ''અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં વચીદુચ્ચરિતસ્સ...પે॰... યં મનોદુચ્ચરિતસ્સ ઇટ્ઠો કન્તો મનાપો વિપાકો નિબ્બત્તેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં મનોદુચ્ચરિતસ્સ અનિટ્ઠો અકન્તો અમનાપો વિપાકો નિબ્બત્તેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

વગ્ગો દુતિયો.

૩. તતિયવગ્ગો

૨૮૭. ''અટ્ઠાનમેતં , ભિક્ખવે, અનવકાસો યં કાયસુચરિતસ્સ અનિટ્ઠો અકન્તો અમનાપો વિપાકો નિબ્બત્તેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં કાયસુચરિતસ્સ ઇટ્ઠો કન્તો મનાપો વિપાકો નિબ્બત્તેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

૨૮૮-૨૮૯. ''અટ્ઠાનમેતં , ભિક્ખવે, અનવકાસો યં વચીસુચરિતસ્સ...પે॰... મનોસુચરિતસ્સ અનિટ્ઠો અકન્તો અમનાપો વિપાકો નિબ્બત્તેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં મનોસુચરિતસ્સ ઇટ્ઠો કન્તો મનાપો વિપાકો નિબ્બત્તેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

૨૯૦. ''અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં કાયદુચ્ચરિતસમઙ્ગી તન્નિદાના તપ્પચ્ચયા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા સુગતિં સગ્ગં લોકં ઉપપજ્જેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં

કાયદુચ્ચરિતસમઙ્ગી તન્નિદાના તપ્પચ્ચયા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા અપાયં દુગ્ગતિં વિનિપાતં નિરયં ઉપપજ્જેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

૨૯૧-૨૯૨. ''અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં વચીદુચ્ચરિતસમઙ્ગી…પે॰… યં મનોદુચ્ચરિતસમઙ્ગી તન્નિદાના તપ્પચ્ચયા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા સુગતિં સગ્ગં લોકં ઉપપજ્જેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં મનોદુચ્ચરિતસમઙ્ગી તન્નિદાના તપ્પચ્ચયા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા અપાયં દુગ્ગતિં વિનિપાતં નિરયં ઉપપજ્જેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ .

૨૯૩. ''અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં કાયસુચરિતસમઙ્ગી તન્નિદાના તપ્પચ્ચયા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા અપાયં દુગ્ગતિં વિનિપાતં નિરયં ઉપપજ્જેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં કાયસુચરિતસમઙ્ગી તન્નિદાના તપ્પચ્ચયા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા સુગતિં સગ્ગં લોકં ઉપપજ્જેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

૨૯૪-૨૯૫. ''અટ્ઠાનમેતં, ભિક્ખવે, અનવકાસો યં વચીસુચરિતસમઙ્ગી…પે॰… યં મનોસુચરિતસમઙ્ગી તન્નિદાના તપ્પચ્ચયા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા અપાયં દુગ્ગતિં વિનિપાતં નિરયં ઉપપજ્જેય્ય. નેતં ઠાનં વિજ્જતિ. ઠાનઞ્ચ ખો એતં, ભિક્ખવે, વિજ્જતિ યં મનોસુચરિતસમઙ્ગી તન્નિદાના તપ્પચ્ચયા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા સુગતિં સગ્ગં લોકં ઉપપજ્જેય્ય. ઠાનમેતં વિજ્જતી''તિ.

વગ્ગો તતિયો.

અટ્ઠાનપાળિ પન્નરસમો.

૧૬. એકધમ્મપાળિ

૧. પઠમવગ્ગો

૨૯૬. ‘‘એકધમ્મો , ભિક્ખવે, ભાવિતો બહુલીકતો એકન્તનિબ્બિદાય વિરાગાય નિરોધાય ઉપસમાય અભિઞ્ઞાય સમ્બોધાય નિબ્બાનાય સંવત્તતિ. કતમો એકધમ્મો? બુદ્ધાનુસ્સતિ. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મો ભાવિતો બહુલીકતો એકન્તનિબ્બિદાય વિરાગાય નિરોધાય ઉપસમાય અભિઞ્ઞાય સમ્બોધાય નિબ્બાનાય સંવત્તતી’’તિ.

૨૯૭. ‘‘એકધમ્મો, ભિક્ખવે, ભાવિતો બહુલીકતો એકન્તનિબ્બિદાય વિરાગાય નિરોધાય ઉપસમાય અભિઞ્ઞાય સમ્બોધાય નિબ્બાનાય સંવત્તતિ. કતમો એકધમ્મો? ધમ્માનુસ્સતિ…પે॰… સઙ્ઘાનુસ્સતિ… સીલાનુસ્સતિ… ચાગાનુસ્સતિ… દેવતાનુસ્સતિ… આનાપાનસ્સતિ… મરણસ્સતિ… કાયગતાસતિ… ઉપસમાનુસ્સતિ. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મો ભાવિતો બહુલીકતો એકન્તનિબ્બિદાય વિરાગાય નિરોધાય ઉપસમાય અભિઞ્ઞાય સમ્બોધાય નિબ્બાનાય સંવત્તતી’’તિ.

વગ્ગો પઠમો.

૨. દુતિયવગ્ગો

૨૯૮. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, મિચ્છાદિટ્ઠિ. મિચ્છાદિટ્ઠિકસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તન્તી’’તિ.

૨૯૯. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તન્તિ યથયિદં , ભિક્ખવે, સમ્માદિટ્ઠિ. સમ્માદિટ્ઠિકસ્સ , ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તન્તી’’તિ.

૩૦૦. ‘‘નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા નુપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં , ભિક્ખવે, મિચ્છાદિટ્ઠિ. મિચ્છાદિટ્ઠિકસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા નુપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ.

૩૦૧. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા નુપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના વા અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, સમ્માદિટ્ઠિ. સમ્માદિટ્ઠિકસ્સ, ભિક્ખવે, અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા નુપ્પજ્જન્તિ ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પરિહાયન્તી’’તિ.

૩૦૨. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા મિચ્છાદિટ્ઠિ ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્ના વા મિચ્છાદિટ્ઠિ પવડ્ઢતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, અયોનિસોમનસિકારો. અયોનિસો, ભિક્ખવે, મનસિ કરોતો અનુપ્પન્ના ચેવ મિચ્છાદિટ્ઠિ ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્ના ચ મિચ્છાદિટ્ઠિ પવડ્ઢતી''તિ.

૩૦૩. ''નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન અનુપ્પન્ના વા સમ્માદિટ્ઠિ ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્ના વા સમ્માદિટ્ઠિ પવડ્ઢતિ યથયિદં, ભિક્ખવે, યોનિસોમનસિકારો. યોનિસો, ભિક્ખવે, મનસિ કરોતો અનુપ્પન્ના ચેવ સમ્માદિટ્ઠિ ઉપ્પજ્જતિ ઉપ્પન્ના ચ સમ્માદિટ્ઠિ પવડ્ઢતી''તિ.

૩૦૪. ''નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન [યેનેવં (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)] સત્તા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા અપાયં દુગ્ગતિં વિનિપાતં નિરયં ઉપપજ્જન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, મિચ્છાદિટ્ઠિ. મિચ્છાદિટ્ઠિયા, ભિક્ખવે, સમન્નાગતા સત્તા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા અપાયં દુગ્ગતિં વિનિપાતં નિરયં ઉપપજ્જન્તી''તિ.

૩૦૫. ''નાહં , ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યેન સત્તા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા સુગતિં સગ્ગં લોકં ઉપપજ્જન્તિ યથયિદં, ભિક્ખવે, સમ્માદિટ્ઠિ. સમ્માદિટ્ઠિયા, ભિક્ખવે, સમન્નાગતા સત્તા કાયસ્સ ભેદા પરં મરણા સુગતિં સગ્ગં લોકં ઉપપજ્જન્તી''તિ.

૩૦૬. ''મિચ્છાદિટ્ઠિકસ્સ, ભિક્ખવે, પુરિસપુગ્ગલસ્સ યઞ્ચેવ કાયકમ્મં યથાદિટ્ઠિ સમત્તં સમાદિન્નં યઞ્ચ વચીકમ્મં...પે॰... યઞ્ચ મનોકમ્મં યથાદિટ્ઠિ સમત્તં સમાદિન્નં યા ચ ચેતના યા ચ પત્થના યો ચ પણિધિ યે ચ સઙ્ખારા સબ્બે તે ધમ્મા અનિટ્ઠાય અકન્તાય અમનાપાય અહિતાય દુક્ખાય સંવત્તન્તિ. તં કિસ્સ હેતુ? દિટ્ઠિ હિસ્સ [દિટ્ઠિ હિ (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)], ભિક્ખવે, પાપિકા. સેય્યથાપિ, ભિક્ખવે , નિમ્બબીજં વા કોસાતકિબીજં વા તિત્તકલાબુબીજં વા અલ્લાય પથવિયા [પઠવિયા (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)] નિક્ખિત્તં યઞ્ચેવ પથવિરસં ઉપાદિયતિ યઞ્ચ આપોરસં ઉપાદિયતિ સબ્બં તં તિત્તકત્તાય કટુકત્તાય અસાતત્તાય સંવત્તતિ. તં કિસ્સ હેતુ? બીજં હિસ્સ [વીજં (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)], ભિક્ખવે, પાપકં. એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, મિચ્છાદિટ્ઠિકસ્સ પુરિસપુગ્ગલસ્સ યઞ્ચેવ કાયકમ્મં યથાદિટ્ઠિ સમત્તં સમાદિન્નં યઞ્ચ વચીકમ્મં...પે॰... યઞ્ચ મનોકમ્મં યથાદિટ્ઠિ સમત્તં સમાદિન્નં યા ચ ચેતના યા ચ પત્થના યો ચ પણિધિ યે ચ સઙ્ખારા સબ્બે તે ધમ્મા અનિટ્ઠાય અકન્તાય અમનાપાય અહિતાય દુક્ખાય સંવત્તન્તિ. તં કિસ્સ હેતુ? દિટ્ઠિ હિસ્સ, ભિક્ખવે, પાપિકા''તિ.

૩૦૭. ''સમ્માદિટ્ઠિકસ્સ, ભિક્ખવે, પુરિસપુગ્ગલસ્સ યઞ્ચેવ કાયકમ્મં યથાદિટ્ઠિ સમત્તં સમાદિન્નં યઞ્ચ વચીકમ્મં...પે॰... યઞ્ચ મનોકમ્મં યથાદિટ્ઠિ સમત્તં સમાદિન્નં યા ચ ચેતના યા ચ પત્થના યો ચ પણિધિ યે ચ સઙ્ખારા સબ્બે તે ધમ્મા ઇટ્ઠાય કન્તાય મનાપાય હિતાય સુખાય સંવત્તન્તિ. તં કિસ્સ હેતુ? દિટ્ઠિ હિસ્સ, ભિક્ખવે, ભદ્દિકા. સેય્યથાપિ, ભિક્ખવે, ઉચ્છુબીજં વા સાલિબીજં વા મુદ્દિકાબીજં વા અલ્લાય પથવિયા નિક્ખિત્તં યઞ્ચેવ પથવિરસં ઉપાદિયતિ યઞ્ચ આપોરસં ઉપાદિયતિ સબ્બં તં મધુરત્તાય સાતત્તાય અસેચનકત્તાય સંવત્તતિ. તં કિસ્સ હેતુ? બીજં હિસ્સ, ભિક્ખવે, ભદ્દકં. એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, સમ્માદિટ્ઠિકસ્સ પુરિસપુગ્ગલસ્સ યઞ્ચેવ કાયકમ્મં યથાદિટ્ઠિ સમત્તં સમાદિન્નં યઞ્ચ વચીકમ્મં...પે॰... યઞ્ચ મનોકમ્મં યથાદિટ્ઠિ સમત્તં સમાદિન્નં યા ચ ચેતના યા ચ પત્થના યો ચ પણિધિ યે ચ સઙ્ખારા સબ્બે તે ધમ્મા ઇટ્ઠાય કન્તાય મનાપાય હિતાય સુખાય સંવત્તન્તિ. તં કિસ્સ હેતુ? દિટ્ઠિ હિસ્સ, ભિક્ખવે, ભદ્દિકા''તિ.

વગ્ગો દુતિયો.

૩. તતિયવગ્ગો

૩૦૮. ‘‘એકપુગ્ગલો , ભિક્ખવે, લોકે ઉપ્પજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ બહુજનઅહિતાય બહુજનઅસુખાય, બહુનો જનસ્સ અનત્થાય અહિતાય દુક્ખાય દેવમનુસ્સાનં. કતમો એકપુગ્ગલો? મિચ્છાદિટ્ઠિકો હોતિ વિપરીતદસ્સનો. સો બહુજનં સદ્ધમ્મા વુટ્ઠાપેત્વા અસદ્ધમ્મે પતિટ્ઠાપેતિ. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકપુગ્ગલો લોકે ઉપ્પજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ બહુજનઅહિતાય બહુજનઅસુખાય, બહુનો જનસ્સ અનત્થાય અહિતાય દુક્ખાય દેવમનુસ્સાન’’ન્તિ.

૩૦૯. ‘‘એકપુગ્ગલો, ભિક્ખવે, લોકે ઉપ્પજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ બહુજનહિતાય બહુજનસુખાય, બહુનો જનસ્સ અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાનં. કતમો એકપુગ્ગલો? સમ્માદિટ્ઠિકો હોતિ અવિપરીતદસ્સનો. સો બહુજનં અસદ્ધમ્મા વુટ્ઠાપેત્વા સદ્ધમ્મે પતિટ્ઠાપેતિ. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકપુગ્ગલો લોકે ઉપપજ્જમાનો ઉપ્પજ્જતિ બહુજનહિતાય બહુજનસુખાય, બહુનો જનસ્સ અત્થાય હિતાય સુખાય દેવમનુસ્સાન’’ન્તિ.

૩૧૦. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકધમ્મમ્પિ સમનુપસ્સામિ યં એવં મહાસાવજ્જં યથયિદં, ભિક્ખવે, મિચ્છાદિટ્ઠિ. મિચ્છાદિટ્ઠિપરમાનિ, ભિક્ખવે, મહાસાવજ્જાની’’તિ [વજ્જાનીતિ (સી॰ સ્યા॰ કં॰)].

૩૧૧. ‘‘નાહં, ભિક્ખવે, અઞ્ઞં એકપુગ્ગલમ્પિ સમનુપસ્સામિ યો એવં બહુજનઅહિતાય પટિપન્નો બહુજનઅસુખાય, બહુનો જનસ્સ અનત્થાય અહિતાય દુક્ખાય દેવમનુસ્સાનં યથયિદં, ભિક્ખવે, મક્ખલિ મોઘપુરિસો. સેય્યથાપિ, ભિક્ખવે, નદીમુખે ખિપ્પં [ખિપં (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)] ઉડ્ડેય્ય [ઓડ્ડેય્ય (સી॰), ઉજ્ઝેય્ય (ક॰)] બહૂનં મચ્છાનં અહિતાય દુક્ખાય અનયાય બ્યસનાય; એવમેવં ખો, ભિક્ખવે , મક્ખલિ મોઘપુરિસો મનુસ્સખિપ્પં મઞ્ઞે લોકે ઉપ્પન્નો બહૂનં સત્તાનં અહિતાય દુક્ખાય અનયાય બ્યસનાયા’’તિ.

૩૧૨. ‘‘દુરક્ખાતે , ભિક્ખવે, ધમ્મવિનયે યો ચ સમાદપેતિ [સમાદાપેતિ (?)] યઞ્ચ સમાદપેતિ યો ચ સમાદપિતો તથત્તાય પટિપજ્જતિ સબ્બે તે બહું અપુઞ્ઞં પસવન્તિ. તં કિસ્સ હેતુ? દુરક્ખાતત્તા, ભિક્ખવે, ધમ્મસ્સા’’તિ.

૩૧૩. ‘‘સ્વાક્ખાતે , ભિક્ખવે, ધમ્મવિનયે યો ચ સમાદપેતિ યઞ્ચ સમાદપેતિ યો ચ સમાદપિતો તથત્તાય પટિપજ્જતિ સબ્બે તે બહું પુઞ્ઞં પસવન્તિ. તં કિસ્સ હેતુ? સ્વાક્ખાતત્તા, ભિક્ખવે, ધમ્મસ્સા’’તિ.

૩૧૪. ‘‘દુરક્ખાતે, ભિક્ખવે, ધમ્મવિનયે દાયકેન મત્તા જાનિતબ્બા, નો પટિગ્ગાહકેન. તં કિસ્સ હેતુ? દુરક્ખાતત્તા, ભિક્ખવે, ધમ્મસ્સા’’તિ.

૩૧૫. ‘‘સ્વાક્ખાતે, ભિક્ખવે, ધમ્મવિનયે પટિગ્ગાહકેન મત્તા જાનિતબ્બા, નો દાયકેન. તં કિસ્સ હેતુ? સ્વાક્ખાતત્તા, ભિક્ખવે, ધમ્મસ્સા’’તિ.

૩૧૬. ‘‘દુરક્ખાતે, ભિક્ખવે, ધમ્મવિનયે યો આરદ્ધવીરિયો સો દુક્ખં વિહરતિ. તં કિસ્સ હેતુ? દુરક્ખાતત્તા, ભિક્ખવે, ધમ્મસ્સા’’તિ.

૩૧૭. ‘‘સ્વાક્ખાતે, ભિક્ખવે, ધમ્મવિનયે યો કુસીતો સો દુક્ખં વિહરતિ. તં કિસ્સ હેતુ? સ્વાક્ખાતત્તા, ભિક્ખવે, ધમ્મસ્સા’’તિ.

૩૧૮. ‘‘દુરક્ખાતે, ભિક્ખવે, ધમ્મવિનયે યો કુસીતો સો સુખં વિહરતિ . તં કિસ્સ હેતુ? દુરક્ખાતત્તા, ભિક્ખવે, ધમ્મસ્સા’’તિ.

૩૧૯. ‘‘સ્વાક્ખાતે, ભિક્ખવે, ધમ્મવિનયે યો આરદ્ધવીરિયો સો સુખં વિહરતિ. તં કિસ્સ હેતુ? સ્વાક્ખાતત્તા, ભિક્ખવે, ધમ્મસ્સા’’તિ.

૩૨૦. ‘‘સેય્યથાપિ , ભિક્ખવે, અપ્પમત્તકોપિ ગૂથો દુગ્ગન્ધો હોતિ; એવમેવં ખો અહં, ભિક્ખવે, અપ્પમત્તકમ્પિ ભવં ન વણ્ણેમિ, અન્તમસો અચ્છરાસઙ્ઘાતમત્તમ્પિ’’.

૩૨૧. ‘‘સેય્યથાપિ, ભિક્ખવે, અપ્પમત્તકમ્પિ મુત્તં દુગ્ગન્ધં હોતિ... અપ્પમત્તકોપિ ખેળો દુગ્ગન્ધો હોતિ... અપ્પમત્તકોપિ પુબ્બો દુગ્ગન્ધો હોતિ... અપ્પમત્તકમ્પિ લોહિતં દુગ્ગન્ધં હોતિ; એવમેવં ખો અહં, ભિક્ખવે, અપ્પમત્તકમ્પિ ભવં ન વણ્ણેમિ, અન્તમસો અચ્છરાસઙ્ઘાતમત્તમ્પિ’’.

વગ્ગો તતિયો.

૪. ચતુત્થવગ્ગો

૩૨૨. ‘‘સેય્યથાપિ , ભિક્ખવે, અપ્પમત્તકં ઇમસ્મિં જમ્બુદીપે આરામરામણેય્યકં વનરામણેય્યકં ભૂમિરામણેય્યકં પોક્ખરણિરામણેય્યકં; અથ ખો એતદેવ બહુતરં યદિદં ઉક્કૂલવિક્કૂલં નદીવિદુગ્ગં ખાણુકણ્ટકટ્ઠાનં [ખાણુકણ્ડકધાનં (સી॰ પી॰)] પબ્બતવિસમં; એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે થલજા, અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે ઓદકા’’.

૩૨૩. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે મનુસ્સેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે અઞ્ઞત્ર મનુસ્સેહિ પચ્ચાજાયન્તિ.

... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે મજ્ઝિમેસુ જનપદેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે પચ્ચન્તિમેસુ જનપદેસુ પચ્ચાજાયન્તિ અવિઞ્ઞાતારેસુ મિલક્ખેસુ [મિલક્ખૂસુ (ક॰)].

૩૨૪. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે પઞ્ઞવન્તો અજળા અનેળમૂગા પટિબલા સુભાસિતદુબ્ભાસિતસ્સ અત્થમઞ્ઞાતું; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે દુપ્પઞ્ઞા જળા એળમૂગા ન પટિબલા સુભાસિતદુબ્ભાસિતસ્સ અત્થમઞ્ઞાતું.

૩૨૫. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે અરિયેન પઞ્ઞાચક્ખુના સમન્નાગતા; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે અવિજ્જાગતા સમ્મૂળ્હા.

૩૨૬. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે લભન્તિ તથાગતં દસ્સનાય; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે ન લભન્તિ તથાગતં દસ્સનાય.

૩૨૭. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે લભન્તિ તથાગતપ્પવેદિતં ધમ્મવિનયં સવનાય; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે ન લભન્તિ તથાગતપ્પવેદિતં ધમ્મવિનયં સવનાય.

૩૨૮. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે સુત્વા ધમ્મં ધારેન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે સુત્વા ધમ્મં ન ધારેન્તિ.

૩૨૯. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે ધાતાનં [ધતાનં (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)] ધમ્માનં અત્થં ઉપપરિક્ખન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે ધાતાનં ધમ્માનં અત્થં ન ઉપપરિક્ખન્તિ.

૩૩૦. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે અત્થમઞ્ઞાય ધમ્મમઞ્ઞાય ધમ્માનુધમ્મં પટિપજ્જન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે અત્થમઞ્ઞાય ધમ્મમઞ્ઞાય ધમ્માનુધમ્મં ન પટિપજ્જન્તિ.

૩૩૧. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે સંવેજનિયેસુ ઠાનેસુ સંવિજ્જન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે સંવેજનિયેસુ ઠાનેસુ ન સંવિજ્જન્તિ.

૩૩૨. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે સંવિગ્ગા યોનિસો પદહન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે સંવિગ્ગા યોનિસો ન પદહન્તિ.

૩૩૩. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે વવસ્સગ્ગારમ્મણં કરિત્વા લભન્તિ સમાધિં [ચિત્તસ્સ સમાધિં (સી॰)] લભન્તિ ચિત્તસ્સેકગ્ગતં [ચિત્તસ્સેકગ્ગં (સી॰)]; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે વવસ્સગ્ગારમ્મણં કરિત્વા ન લભન્તિ સમાધિં ન લભન્તિ ચિત્તસ્સેકગ્ગતં.

૩૩૪. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે અન્નગ્ગરસગ્ગાનં લાભિનો; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે અન્નગ્ગરસગ્ગાનં ન લાભિનો, ઉઞ્છેન કપાલાભતેન યાપેન્તિ.

૩૩૫. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે અત્થરસસ્સ ધમ્મરસસ્સ વિમુત્તિરસસ્સ લાભિનો; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે અત્થરસસ્સ ધમ્મરસસ્સ વિમુત્તિરસસ્સ ન લાભિનો. તસ્માતિહ, ભિક્ખવે , એવં સિક્ખિતબ્બં – અત્થરસસ્સ ધમ્મરસસ્સ વિમુત્તિરસસ્સ લાભિનો ભવિસ્સામાતિ. એવઞ્હિ વો, ભિક્ખવે, સિક્ખિતબ્બન્તિ.

૩૩૬-૩૩૮. ''સેય્યથાપિ , ભિક્ખવે, અપ્પમત્તકં ઇમસ્મિં જમ્બુદીપે આરામરામણેય્યકં વનરામણેય્યકં ભૂમિરામણેય્યકં પોક્ખરણિરામણેય્યકં; અથ ખો એતદેવ બહુતરં યદિદં ઉક્કૂલવિક્કૂલં નદીવિદુગ્ગં ખાણુકણ્ટકટ્ઠાનં પબ્બતવિસમં. એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે મનુસ્સા ચુતા મનુસ્સેસુ પચ્ચાજાયન્તિ, અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે મનુસ્સા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ...પે॰... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ...પે॰... પેત્તિવિસયે પચ્ચાજાયન્તિ''.

૩૩૯-૩૪૧. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે મનુસ્સા ચુતા દેવેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે મનુસ્સા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ... પેત્તિવિસયે પચ્ચાજાયન્તિ.

૩૪૨-૩૪૪. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે દેવા ચુતા દેવેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે દેવા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ... પેત્તિવિસયે

પચ્ચાજાયન્તિ.

૩૪૫-૩૪૭. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે દેવા ચુતા મનુસ્સેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે દેવા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ... પેત્તિવિસયે પચ્ચાજાયન્તિ.

૩૪૮-૩૫૦. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે નિરયા ચુતા મનુસ્સેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે નિરયા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ... પેત્તિવિસયે પચ્ચાજાયન્તિ.

૩૫૧-૩૫૩. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે નિરયા ચુતા દેવેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે નિરયા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ... પેત્તિવિસયે પચ્ચાજાયન્તિ.

૩૫૪-૩૫૬. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે તિરચ્છાનયોનિયા ચુતા મનુસ્સેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે તિરચ્છાનયોનિયા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ... પેત્તિવિસયે પચ્ચાજાયન્તિ.

૩૫૭-૩૫૯. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે તિરચ્છાનયોનિયા ચુતા દેવેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે તિરચ્છાનયોનિયા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ... પેત્તિવિસયે પચ્ચાજાયન્તિ.

૩૬૦-૩૬૨. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે પેત્તિવિસયા ચુતા મનુસ્સેસુ પચ્ચાજાયન્તિ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે પેત્તિવિસયા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ... પેત્તિવિસયે પચ્ચાજાયન્તિ.

૩૬૩-૩૬૫. ... એવમેવં ખો, ભિક્ખવે, અપ્પકા તે સત્તા યે પેત્તિવિસયા ચુતા દેવેસુ પચ્ચાજાયન્તિ ; અથ ખો એતેવ સત્તા બહુતરા યે પેત્તિવિસયા ચુતા નિરયે પચ્ચાજાયન્તિ... તિરચ્છાનયોનિયા પચ્ચાજાયન્તિ... પેત્તિવિસયે પચ્ચાજાયન્તિ.

વગ્ગો ચતુત્થો.

જમ્બુદીપપેય્યાલો નિટ્ઠિતો.

એકધમ્મપાળિ સોળસમો.

૧૭. પસાદકરધમ્મવગ્ગો

૩૬૬-૩૮૧. ‘‘અદ્ધમિદં , ભિક્ખવે, લાભાનં યદિદં આરઞ્ઞિકત્તં [અરઞ્ઞકત્તં (સબ્બત્થ)] ...પે॰... પિણ્ડપાતિકત્તં... પંસુકૂલિકત્તં... તેચીવરિકત્તં... ધમ્મકથિકત્તં... વિનયધરત્તં [વિનયધરકત્તં (સ્યા॰ કં॰ પી॰ ક॰)] ... બાહુસચ્ચં... થાવરેય્યં... આકપ્પસમ્પદા... પરિવારસમ્પદા... મહાપરિવારતા... કોલપુત્તિ... વણ્ણપોક્ખરતા... કલ્યાણવાક્કરણતા... અપ્પિચ્છતા... અપ્પાબાધતા’’તિ.

સોળસ પસાદકરધમ્મા નિટ્ઠિતા.

પસાદકરધમ્મવગ્ગો સત્તરસમો.

૧૮. અપરઅચ્છરાસઙ્ઘાતવગ્ગો

૩૮૨. ''અચ્છરાસઙ્ઘાતમત્તમ્પિ ચે, ભિક્ખવે, ભિક્ખુ પઠમં ઝાનં ભાવેતિ, અયં વુચ્ચતિ, ભિક્ખવે – 'ભિક્ખુ અરિત્તજ્ઝાનો વિહરતિ, સત્થુસાસનકરો ઓવાદપતિકરો, અમોઘં રટ્ઠપિણ્ડં ભુઞ્જતિ'. કો પન વાદો યે નં બહુલીકરોન્તી''તિ!

૩૮૩-૩૮૯. ''અચ્છરાસઙ્ઘાતમત્તમ્પિ ચે, ભિક્ખવે, ભિક્ખુ દુતિયં ઝાનં ભાવેતિ...પે॰... તતિયં ઝાનં ભાવેતિ...પે॰... ચતુત્થં ઝાનં ભાવેતિ...પે॰... મેત્તં ચેતોવિમુત્તિં ભાવેતિ...પે॰... કરુણં ચેતોવિમુત્તિં ભાવેતિ...પે॰... મુદિતં ચેતોવિમુત્તિં ભાવેતિ...પે॰... ઉપેક્ખં ચેતોવિમુત્તિં ભાવેતિ...પે॰....

૩૯૦-૩૯૩. કાયે કાયાનુપસ્સી વિહરતિ આતાપી સમ્પજાનો સતિમા વિનેય્ય લોકે અભિજ્ઝાદોમનસ્સં; વેદનાસુ વેદનાનુપસ્સી વિહરતિ...પે॰... ચિત્તે ચિત્તાનુપસ્સી વિહરતિ...પે॰... ધમ્મેસુ ધમ્માનુપસ્સી વિહરતિ આતાપી સમ્પજાનો સતિમા વિનેય્ય લોકે અભિજ્ઝાદોમનસ્સં.

૩૯૪-૩૯૭. અનુપ્પન્નાનં પાપકાનં અકુસલાનં ધમ્માનં અનુપ્પાદાય છન્દં જનેતિ વાયમતિ વીરિયં [વિરિયં (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)] આરભતિ ચિત્તં પગ્ગણ્હાતિ પદહતિ; ઉપ્પન્નાનં પાપકાનં અકુસલાનં ધમ્માનં પહાનાય છન્દં જનેતિ વાયમતિ વીરિયં આરભતિ ચિત્તં પગ્ગણ્હાતિ પદહતિ. અનુપ્પન્નાનં કુસલાનં ધમ્માનં ઉપ્પાદાય છન્દં જનેતિ વાયમતિ વીરિયં આરભતિ ચિત્તં પગ્ગણ્હાતિ પદહતિ; ઉપ્પન્નાનં કુસલાનં ધમ્માનં ઠિતિયા અસમ્મોસાય ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય ભાવનાય પારિપૂરિયા છન્દં જનેતિ વાયમતિ વીરિયં આરભતિ ચિત્તં પગ્ગણ્હાતિ પદહતિ.

૩૯૮-૪૦૧. છન્દસમાધિપધાનસઙ્ખારસમન્નાગતં ઇદ્ધિપાદં ભાવેતિ... વીરિયસમાધિપધાનસઙ્ખારસમન્નાગતં ઇદ્ધિપાદં ભાવેતિ... ચિત્તસમાધિપધાનસઙ્ખારસમન્નાગતં ઇદ્ધિપાદં ભાવેતિ... વીમંસાસમાધિપધાનસઙ્ખારસમન્નાગતં ઇદ્ધિપાદં ભાવેતિ....

૪૦૨-૪૦૬. સદ્ધિન્દ્રિયં ભાવેતિ... વીરિયિન્દ્રિયં ભાવેતિ... સતિન્દ્રિયં ભાવેતિ... સમાધિન્દ્રિયં ભાવેતિ... પઞ્ઞિન્દ્રિયં ભાવેતિ....

૪૦૭-૪૧૧. સદ્ધાબલં ભાવેતિ... વીરિયબલં ભાવેતિ... સતિબલં ભાવેતિ... સમાધિબલં ભાવેતિ... પઞ્ઞાબલં ભાવેતિ....

૪૧૨-૪૧૮. સતિસમ્બોજ્ઝઙ્ગં ભાવેતિ... ધમ્મવિચયસમ્બોજ્ઝઙ્ગં ભાવેતિ... વીરિયસમ્બોજ્ઝઙ્ગં ભાવેતિ... પીતિસમ્બોજ્ઝઙ્ગં ભાવેતિ... પસ્સદ્ધિસમ્બોજ્ઝઙ્ગં ભાવેતિ... સમાધિસમ્બોજ્ઝઙ્ગં ભાવેતિ... ઉપેક્ખાસમ્બોજ્ઝઙ્ગં ભાવેતિ....

૪૧૯-૪૨૬. સમ્માદિટ્ઠિં ભાવેતિ... સમ્માસઙ્કપ્પં ભાવેતિ... સમ્માવાચં ભાવેતિ... સમ્માકમ્મન્તં ભાવેતિ... સમ્માઆજીવં ભાવેતિ... સમ્માવાયામં ભાવેતિ... સમ્માસતિં ભાવેતિ... સમ્માસમાધિં ભાવેતિ....

૪૨૭-૪૩૪. [દી॰ નિ॰ ૨.૧૭૩; મ॰ નિ॰ ૨.૨૪૯; અ॰ નિ॰ ૮.૬૫] અજ્ઝત્તં રૂપસઞ્ઞી બહિદ્ધા રૂપાનિ પસ્સતિ પરિત્તાનિ સુવણ્ણદુબ્બણ્ણાનિ. ‘તાનિ અભિભુય્ય જાનામિ પસ્સામી’તિ – એવંસઞ્ઞી હોતિ... અજ્ઝત્તં રૂપસઞ્ઞી બહિદ્ધા રૂપાનિ પસ્સતિ અપ્પમાણાનિ સુવણ્ણદુબ્બણ્ણાનિ. ‘તાનિ અભિભુય્ય જાનામિ પસ્સામી’તિ – એવંસઞ્ઞી હોતિ... અજ્ઝત્તં અરૂપસઞ્ઞી બહિદ્ધા રૂપાનિ પસ્સતિ પરિત્તાનિ સુવણ્ણદુબ્બણ્ણાનિ. ‘તાનિ અભિભુય્ય જાનામિ પસ્સામી’તિ – એવંસઞ્ઞી હોતિ... અજ્ઝત્તં અરૂપસઞ્ઞી બહિદ્ધા રૂપાનિ પસ્સતિ અપ્પમાણાનિ સુવણ્ણદુબ્બણ્ણાનિ. ‘તાનિ અભિભુય્ય જાનામિ પસ્સામી’તિ – એવંસઞ્ઞી હોતિ... અજ્ઝત્તં અરૂપસઞ્ઞી બહિદ્ધા રૂપાનિ પસ્સતિ નીલાનિ નીલવણ્ણાનિ નીલનિદસ્સનાનિ નીલનિભાસાનિ. ‘તાનિ અભિભુય્ય જાનામિ પસ્સામી’તિ – એવંસઞ્ઞી હોતિ... અજ્ઝત્તં અરૂપસઞ્ઞી બહિદ્ધા રૂપાનિ પસ્સતિ પીતાનિ પીતવણ્ણાનિ પીતનિદસ્સનાનિ પીતનિભાસાનિ. ‘તાનિ અભિભુય્ય જાનામિ પસ્સામી’તિ – એવંસઞ્ઞી હોતિ... અજ્ઝત્તં અરૂપસઞ્ઞી બહિદ્ધા રૂપાનિ પસ્સતિ લોહિતકાનિ લોહિતકવણ્ણાનિ લોહિતકનિદસ્સનાનિ લોહિતકનિભાસાનિ. ‘તાનિ અભિભુય્ય જાનામિ પસ્સામી’તિ એવંસઞ્ઞી હોતિ... અજ્ઝત્તં અરૂપસઞ્ઞી બહિદ્ધા રૂપાનિ પસ્સતિ ઓદાતાનિ ઓદાતવણ્ણાનિ ઓદાતનિદસ્સનાનિ ઓદાતનિભાસાનિ. ‘તાનિ અભિભુય્ય જાનામિ પસ્સામી’તિ – એવંસઞ્ઞી હોતિ....

૪૩૫-૪૪૨. રૂપી રૂપાનિ પસ્સતિ... અજ્ઝત્તં અરૂપસઞ્ઞી બહિદ્ધા રૂપાનિ પસ્સતિ સુભન્તેવ અધિમુત્તો હોતિ... સબ્બસો રૂપસઞ્ઞાનં સમતિક્કમા પટિઘસઞ્ઞાનં અત્થઙ્ગમા નાનત્તસઞ્ઞાનં અમનસિકારા અનન્તો આકાસોતિ આકાસાનઞ્ચાયતનં ઉપસમ્પજ્જ વિહરતિ... સબ્બસો આકાસાનઞ્ચાયતનં સમતિક્કમ્મ અનન્તં વિઞ્ઞાણન્તિ વિઞ્ઞાણઞ્ચાયતનં ઉપસમ્પજ્જ વિહરતિ... સબ્બસો વિઞ્ઞાણઞ્ચાયતનં સમતિક્કમ્મ નત્થિ કિઞ્ચીતિ આકિઞ્ચઞ્ઞાયતનં ઉપસમ્પજ્જ વિહરતિ... સબ્બસો આકિઞ્ચઞ્ઞાયતનં સમતિક્કમ્મ નેવસઞ્ઞાનાસઞ્ઞાયતનં ઉપસમ્પજ્જ વિહરતિ... સબ્બસો નેવસઞ્ઞાનાસઞ્ઞાયતનં સમતિક્કમ્મ સઞ્ઞાવેદયિતનિરોધં ઉપસમ્પજ્જ વિહરતિ....

૪૪૩-૪૫૨. પથવીકસિણં ભાવેતિ... આપોકસિણં ભાવેતિ... તેજોકસિણં ભાવેતિ... વાયોકસિણં ભાવેતિ... નીલકસિણં ભાવેતિ... પીતકસિણં ભાવેતિ... લોહિતકસિણં ભાવેતિ... ઓદાતકસિણં ભાવેતિ... આકાસકસિણં ભાવેતિ... વિઞ્ઞાણકસિણં ભાવેતિ....

૪૫૩-૪૬૨. અસુભસઞ્ઞં ભાવેતિ... મરણસઞ્ઞં ભાવેતિ... આહારે પટિકૂલસઞ્ઞં ભાવેતિ... સબ્બલોકે અનભિરતિસઞ્ઞં [અનભિરતસઞ્ઞં (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)] ભાવેતિ... અનિચ્ચસઞ્ઞં ભાવેતિ... અનિચ્ચે દુક્ખસઞ્ઞં ભાવેતિ... દુક્ખે અનત્તસઞ્ઞં ભાવેતિ... પહાનસઞ્ઞં ભાવેતિ... વિરાગસઞ્ઞં ભાવેતિ... નિરોધસઞ્ઞં ભાવેતિ....

૪૬૩-૪૭૨. અનિચ્ચસઞ્ઞં ભાવેતિ... અનત્તસઞ્ઞં ભાવેતિ... મરણસઞ્ઞં ભાવેતિ... આહારે પટિકૂલસઞ્ઞં ભાવેતિ... સબ્બલોકે અનભિરતિસઞ્ઞં ભાવેતિ... અટ્ઠિકસઞ્ઞં ભાવેતિ... પુળવકસઞ્ઞં [પુળુવકસઞ્ઞં (ક॰)] ભાવેતિ... વિનીલકસઞ્ઞં ભાવેતિ... વિચ્છિદ્દકસઞ્ઞં ભાવેતિ... ઉદ્ધુમાતકસઞ્ઞં ભાવેતિ....

૪૭૩-૪૮૨. બુદ્ધાનુસ્સતિં ભાવેતિ... ધમ્માનુસ્સતિં ભાવેતિ... સઙ્ઘાનુસ્સતિં ભાવેતિ... સીલાનુસ્સતિં ભાવેતિ... ચાગાનુસ્સતિં ભાવેતિ... દેવતાનુસ્સતિં ભાવેતિ... આનાપાનસ્સતિં ભાવેતિ... મરણસ્સતિં ભાવેતિ... કાયગતાસતિં ભાવેતિ... ઉપસમાનુસ્સતિં ભાવેતિ....

૪૮૩-૪૯૨. પઠમજ્ઝાનસહગતં સદ્ધિન્દ્રિયં ભાવેતિ... વીરિયિન્દ્રિયં ભાવેતિ... સતિન્દ્રિયં ભાવેતિ... સમાધિન્દ્રિયં ભાવેતિ... પઞ્ઞિન્દ્રિયં ભાવેતિ... સદ્ધાબલં ભાવેતિ... વીરિયબલં ભાવેતિ... સતિબલં ભાવેતિ... સમાધિબલં ભાવેતિ... પઞ્ઞાબલં ભાવેતિ....

૪૯૩-૫૬૨. ''દુતિયજ્ઝાનસહગતં...પે॰... તતિયજ્ઝાનસહગતં...પે॰... ચતુત્થજ્ઝાનસહગતં...પે॰... મેત્તાસહગતં...પે॰... કરુણાસહગતં...પે॰... મુદિતાસહગતં...પે॰... ઉપેક્ખાસહગતં સદ્ધિન્દ્રિયં ભાવેતિ... વીરિયિન્દ્રિયં ભાવેતિ... સતિન્દ્રિયં ભાવેતિ... સમાધિન્દ્રિયં ભાવેતિ... પઞ્ઞિન્દ્રિયં ભાવેતિ... સદ્ધાબલં ભાવેતિ... વીરિયબલં ભાવેતિ... સતિબલં ભાવેતિ... સમાધિબલં ભાવેતિ... પઞ્ઞાબલં ભાવેતિ. અયં વુચ્ચતિ, ભિક્ખવે – 'ભિક્ખુ અરિત્તજ્ઝાનો વિહરતિ સત્થુસાસનકરો ઓવાદપતિકરો, અમોઘં રટ્ઠપિણ્ડં ભુઞ્જતિ'. કો પન વાદો યે નં બહુલીકરોન્તી''તિ!

અપરઅચ્છરાસઙ્ઘાતવગ્ગો અટ્ઠારસમો.

૧૯. કાયગતાસતિવગ્ગો

૫૬૩. ''યસ્સ કસ્સચિ, ભિક્ખવે, મહાસમુદ્દો ચેતસા ફુટો અન્તોગધા તસ્સ કુન્નદિયો યા કાચિ સમુદ્દઙ્ગમા; એવમેવં, ભિક્ખવે, યસ્સ કસ્સચિ કાયગતા સતિ ભાવિતા બહુલીકતા અન્તોગધા તસ્સ કુસલા ધમ્મા યે કેચિ વિજ્જાભાગિયા''તિ.

૫૬૪-૫૭૦. ''એકધમ્મો, ભિક્ખવે, ભાવિતો બહુલીકતો મહતો સંવેગાય સંવત્તતિ... મહતો અત્થાય સંવત્તતિ... મહતો યોગક્ખેમાય સંવત્તતિ... સતિસમ્પજઞ્ઞાય સંવત્તતિ... ઞાણદસ્સનપ્પટિલાભાય સંવત્તતિ... દિટ્ઠધમ્મસુખવિહારાય સંવત્તતિ... વિજ્જાવિમુત્તિફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતિ. કતમો એકધમ્મો? કાયગતા સતિ. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મો ભાવિતો બહુલીકતો મહતો સંવેગાય સંવત્તતિ... મહતો અત્થાય સંવત્તતિ... મહતો યોગક્ખેમાય સંવત્તતિ... સતિસમ્પજઞ્ઞાય સંવત્તતિ... ઞાણદસ્સનપ્પટિલાભાય સંવત્તતિ... દિટ્ઠધમ્મસુખવિહારાય સંવત્તતિ... વિજ્જાવિમુત્તિફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતી''તિ.

૫૭૧. ''એકધમ્મે , ભિક્ખવે, ભાવિતે બહુલીકતે કાયોપિ પસ્સમ્ભતિ, ચિત્તમ્પિ પસ્સમ્ભતિ, વિતક્કવિચારાપિ વૂપસમ્મન્તિ, કેવલાપિ વિજ્જાભાગિયા ધમ્મા ભાવનાપારિપૂરિં ગચ્છન્તિ. કતમસ્મિં એકધમ્મે? કાયગતાય સતિયા. ઇમસ્મિં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મે ભાવિતે બહુલીકતે કાયોપિ પસ્સમ્ભતિ, ચિત્તમ્પિ પસ્સમ્ભતિ, વિતક્કવિચારાપિ વૂપસમ્મન્તિ, કેવલાપિ વિજ્જાભાગિયા ધમ્મા ભાવનાપારિપૂરિં ગચ્છન્તી''તિ.

૫૭૨. ''એકધમ્મે, ભિક્ખવે, ભાવિતે બહુલીકતે અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા નુપ્પજ્જન્તિ, ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પહીયન્તિ. કતમસ્મિં એકધમ્મે? કાયગતાય સતિયા. ઇમસ્મિં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મે ભાવિતે બહુલીકતે અનુપ્પન્ના ચેવ અકુસલા ધમ્મા નુપ્પજ્જન્તિ, ઉપ્પન્ના ચ અકુસલા ધમ્મા પહીયન્તી''તિ.

૫૭૩. ''એકધમ્મે , ભિક્ખવે, ભાવિતે બહુલીકતે અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ, ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તન્તિ. કતમસ્મિં એકધમ્મે? કાયગતાય સતિયા. ઇમસ્મિં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મે ભાવિતે બહુલીકતે અનુપ્પન્ના ચેવ કુસલા ધમ્મા ઉપ્પજ્જન્તિ, ઉપ્પન્ના ચ કુસલા ધમ્મા ભિય્યોભાવાય વેપુલ્લાય સંવત્તન્તી''તિ.

૫૭૪. ''એકધમ્મે, ભિક્ખવે, ભાવિતે બહુલીકતે અવિજ્જા પહીયતિ, વિજ્જા ઉપ્પજ્જતિ, અસ્મિમાનો પહીયતિ, અનુસયા સમુગ્ઘાતં ગચ્છન્તિ, સંયોજના પહીયન્તિ. કતમસ્મિં એકધમ્મે? કાયગતાય સતિયા. ઇમસ્મિં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મે ભાવિતે બહુલીકતે અવિજ્જા પહીયતિ, વિજ્જા ઉપ્પજ્જતિ, અસ્મિમાનો પહીયતિ, અનુસયા સમુગ્ઘાતં ગચ્છન્તિ, સંયોજના પહીયન્તી''તિ.

૫૭૫-૫૭૬. ''એકધમ્મો, ભિક્ખવે, ભાવિતો બહુલીકતો પઞ્ઞાપભેદાય સંવત્તતિ... અનુપાદાપરિનિબ્બાનાય સંવત્તતિ. કતમો એકધમ્મો? કાયગતા સતિ. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મો ભાવિતો બહુલીકતો પઞ્ઞાપભેદાય સંવત્તતિ... અનુપાદાપરિનિબ્બાનાય સંવત્તતી''તિ.

૫૭૭-૫૭૯. ''એકધમ્મે , ભિક્ખવે, ભાવિતે બહુલીકતે અનેકધાતુપટિવેધો હોતિ... નાનાધાતુપટિવેધો હોતિ... અનેકધાતુપટિસમ્ભિદા હોતિ. કતમસ્મિં એકધમ્મે? કાયગતાય સતિયા. ઇમસ્મિં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મે

ભાવિતે બહુલીકતે અનેકધાતુપટિવેધો હોતિ... નાનાધાતુપટિવેધો હોતિ... અનેકધાતુપટિસમ્ભિદા હોતી’’તિ.

૫૮૦-૫૮૩. ‘‘એકધમ્મો, ભિક્ખવે, ભાવિતો બહુલીકતો સોતાપત્તિફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતિ... સકદાગામિફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતિ... અનાગામિફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતિ... અરહત્તફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતિ. કતમો એકધમ્મો? કાયગતા સતિ. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મો ભાવિતો બહુલીકતો સોતાપત્તિફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતિ... સકદાગામિફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતિ... અનાગામિફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતિ... અરહત્તફલસચ્છિકિરિયાય સંવત્તતી’’તિ.

૫૮૪-૫૯૯. ‘‘એકધમ્મો , ભિક્ખવે, ભાવિતો બહુલીકતો પઞ્ઞાપટિલાભાય સંવત્તતિ... પઞ્ઞાવુદ્ધિયા સંવત્તતિ... પઞ્ઞાવેપુલ્લાય સંવત્તતિ... મહાપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... પુથુપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... વિપુલપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... ગમ્ભીરપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... અસામન્તપઞ્ઞતાય [અસમત્થપઞ્ઞતાય (સ્યા॰ કં॰), અસમત્તપઞ્ઞતાય (ક॰), અસમન્તપઞ્ઞતાય (ટીકા) પટિ॰ મ॰ અટ્ઠ॰ ૨.૩.૧ પસ્સિતબ્બં] સંવત્તતિ... ભૂરિપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... પઞ્ઞાબાહુલ્લાય સંવત્તતિ... સીઘપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... લહુપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... હાસપઞ્ઞતાય [હાસુપઞ્ઞતાય (સી॰ પી॰)] સંવત્તતિ... જવનપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... તિક્ખપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... નિબ્બેધિકપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ. કતમો એકધમ્મો? કાયગતા સતિ. અયં ખો, ભિક્ખવે, એકધમ્મો ભાવિતો બહુલીકતો પઞ્ઞાપટિલાભાય સંવત્તતિ... પઞ્ઞાવુદ્ધિયા સંવત્તતિ... પઞ્ઞાવેપુલ્લાય સંવત્તતિ... મહાપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... પુથુપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... વિપુલપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... ગમ્ભીરપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... અસામન્તપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... ભૂરિપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... પઞ્ઞાબાહુલ્લાય સંવત્તતિ... સીઘપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... લહુપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... હાસપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... જવનપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... તિક્ખપઞ્ઞતાય સંવત્તતિ... નિબ્બેધિકપઞ્ઞતાય સંવત્તતી’’તિ.

કાયગતાસતિવગ્ગો એકૂનવીસતિમો.

૨૦. અમતવગ્ગો

૬૦૦. ''અમતં તે, ભિક્ખવે, ન પરિભુઞ્જન્તિ યે કાયગતાસતિં ન પરિભુઞ્જન્તિ. અમતં તે, ભિક્ખવે, પરિભુઞ્જન્તિ યે કાયગતાસતિં પરિભુઞ્જન્તી''તિ.

૬૦૧. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અપરિભુત્તં યેસં કાયગતાસતિ અપરિભુત્તા. અમતં તેસં, ભિક્ખવે, પરિભુત્તં યેસં કાયગતાસતિ પરિભુત્તા''તિ.

૬૦૨. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, પરિહીનં યેસં કાયગતાસતિ પરિહીના. અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અપરિહીનં યેસં કાયગતાસતિ અપરિહીના''તિ.

૬૦૩. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, વિરદ્ધં યેસં કાયગતાસતિ વિરદ્ધા. અમતં તેસં, ભિક્ખવે, આરદ્ધં [અવિરદ્ધં (ક॰)] યેસં કાયગતાસતિ આરદ્ધા''તિ.

૬૦૪. ''અમતં તે, ભિક્ખવે, પમાદિંસુ યે કાયગતાસતિં પમાદિંસુ. અમતં તે, ભિક્ખવે, ન પમાદિંસુ યે કાયગતાસતિં ન પમાદિંસુ''.

૬૦૫. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, પમુટ્ઠં યેસં કાયગતાસતિ પમુટ્ઠા. અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અપ્પમુટ્ઠં યેસં કાયગતાસતિ અપ્પમુટ્ઠા''તિ.

૬૦૬. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અનાસેવિતં યેસં કાયગતાસતિ અનાસેવિતા. અમતં તેસં, ભિક્ખવે, આસેવિતં યેસં કાયગતાસતિ આસેવિતા''તિ.

૬૦૭. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અભાવિતં યેસં કાયગતાસતિ અભાવિતા. અમતં તેસં, ભિક્ખવે, ભાવિતં યેસં કાયગતાસતિ ભાવિતા''તિ.

૬૦૮. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અબહુલીકતં યેસં કાયગતાસતિ અબહુલીકતા . અમતં તેસં, ભિક્ખવે, બહુલીકતં યેસં કાયગતાસતિ બહુલીકતા''તિ.

૬૦૯. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અનભિઞ્ઞાતં યેસં કાયગતાસતિ અનભિઞ્ઞાતા. અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અભિઞ્ઞાતં યેસં કાયગતાસતિ અભિઞ્ઞાતા''તિ.

૬૧૦. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અપરિઞ્ઞાતં યેસં કાયગતાસતિ અપરિઞ્ઞાતા. અમતં તેસં, ભિક્ખવે, પરિઞ્ઞાતં યેસં કાયગતાસતિ પરિઞ્ઞાતા''તિ.

૬૧૧. ''અમતં તેસં, ભિક્ખવે, અસચ્છિકતં યેસં કાયગતાસતિ અસચ્છિકતા. અમતં તેસં, ભિક્ખવે, સચ્છિકતં યેસં કાયગતાસતિ સચ્છિકતા''તિ. (....) [(એકકનિપાતસ્સ સુત્તસહસ્સં સમત્તં.) (સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰)]

(ઇદમવોચ ભગવા. અત્તમના તે ભિક્ખૂ ભગવતો ભાસિતં અભિનન્દુન્તિ.) [( ) એત્થન્તરે પાઠો સી॰ સ્યા॰ કં॰ પી॰ પોત્થકેસુ નત્થિ]

અમતવગ્ગો વીસતિમો.

એકકનિપાતપાળિ નિટ્ઠિતા.